

UREJNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA
KRAJLJEVA ULICA 57. I
TELEFON 112 60 1126

REDAKCIJSKA URADNICA:
LJUBLJANA
KRAJLJEVA ULICA 57. I
TELEFON 112 60 1126

IZDAJA VSAR DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠERATNI ODDELEK
LJUBLJANA
KRAJLJEVA ULICA 57. I
TELEFON 112 32 3233

POST. OKROVNI RACUN
V LJUBLJANI 67 11.73

OGLASI PU CENIKU

MESEČNA NAROCNINA
40 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTNE SLOVENIJE

Novi davčni zakon ščiti koristi ljudstva

V vrsti ukrepov za reformo naše davčne zakonodaje, ki mora spraviti naše pozitivno finančno pravo v sklad s osnovnimi pridobitvami narodno osvobodilne borbe, smo napravili važen korak naprej, in sicer s sprejetjem novega davčnega zakona, ki uvaja dohodnino kot edinstveno davčno obliko.

Z delom za davčno reformo smo pričeli takoj po osvoboditvi. Najprej je bilo treba v skladu z upravno reformo ustvariti povsem novo finančno upravo, kar ni bila lahka stvar. Prejemanje davčne uprave, ki so bile pri ljudstvu osvojevalne in niso z njim imele stika, so bile ukinjene. Njih služba je bila prenesena na finančne oddelke in oddelke izvoljenih okrajnih in okrajnih narodnih odborov. Sedaj vračajo finančno službo narodni odbori sami, ki so prevzeli tako odmero kakor tudi pobiranje davkov. Rešeno je tudi vprašanje strokovnega kadra, brez katerega seveda ni mogoče redno delo finančnih uradov. Vsa ta organizacija je sedaj izvršena, tako da finančni oddelki in oddelki narodnih odborov že v roku funkcionirajo.

Po dolgi reformni trošarskega zakona, ki se je začela že v maju, je začela narodna skupščina ob koncu avgusta sprejeti nov takson zakon, ki bo stopil v veljavo z novim letom. Ta zakon prinaša dalekosežno poenostavljenje predpisov, predvsem pa znižanje tarifnih postavk od prejšnjih 332 na 53. Novi zakon bo razumljiv ne le organom ljudske oblasti, temveč tudi vsakemu preprostemu človeku, med tem ko se v starem zakonu niso znašli niti administrativni uradniki. Poleg tega na volila (kolesa) in drugih takso so bile črtane vse šolske takse s šolninami vred, s čimer je poudarjeno načelo, da se mora omogočiti šolanje vsakomur, zlasti pa gospodarsko šibkejšim slojem.

Najpomembnejši korak v tej davčni reformi pa predstavlja novi zakon o neposrednih davkih, ki je bil ob koncu oktobra sprejet v zakonodajnem odboru začasne narodne skupščine. Z novim zakonom je bil v celoti zavržen reakcionarni davčni sistem, ki je bil pri nas v veljavi 15 let in se je v tej dobi izkazal kot eden najbolj neuporabnih. V zakonodajni predpisiške Jugoslavije ni prišlo nikjer tako neuporabno kot izrazna stremiljenje vladajoče reakcionarne klase, favorizirati zasebni kapital na škodo širokih slojev majhnih davkoplačevalcev, kakor prav v zakonu o neposrednih davkih. To favoriziranje se ne izraža samo v raznih davčnih oprostitvah, privilegijih in olajšavah, temveč tudi v samem davčnem sistemu, ki posebej zajema vsak vir dohodkov, ne pa davkoplačevalca z vsim svojimi dohodki. Tako letno obdavčevanje dohodkov iz različnih virov onemogoča, da bi se imovitejši davčni zavezanec obdavčeval na podlagi naraščajočih (progressivnih) davčnih stopenj pri upoštevanju celotnega čistega dohodka. Na tem niso mnogo spremenili progressivni dopolnilni davki.

Naši stari davčni zakon je na primer priznaval popolno davčno prostost dohodkom od obresti državnih papirjev. Pogosti so bili primeri, da so posamezniki naložili milijonske zneske v državne papirje, ki so jim glede na nizko borzni tečaj donosali okrog 8% obresti. Marsikdo je imel iz takega vira po sto tisoč in tudi več milijonov dinarjev dohodkov na leto, pa od teh dohodkov ni plačal niti pare davka. Zagovorniki te davčne prostosti so se sklicevali na primere v drugih državah, predvsem pa so zamerjali, da obstoja v drugih državah v eni ali drugi obliki dohodnina; če so v teh državah dohodki od obresti državnih papirjev oproščeni rentnega davka ali morebitnih takso, se vendar kasneje obdavčijo z dohodnino kot del skupnih dohodkov posameznika, in to po davčni stopnji, ki je tem večja, čim večji je skupni dohodek.

Podobno je bilo v starem davčnem zakonu z dohodki od obresti, zlasti od obresti hranilnih vlog, od katerih so denarni zavodi odtegovali 3% rentni davek (pozneje z obrambnim davkom 4%). Pri majhnih hranilnih vlogah je bil ta davek na obresti skoro odveč, pri velikih vlogah pa je bil malenkost, ker je bil dohodek sicer prost vseh drugih davkov, ne glede na višino.

Zemljarina je bila v stari Jugoslaviji huda obremenitev za marsikatero kmetu, zlasti za onega, ki ni pridical niti toliko, da bi preživel sebe in družino in ni imel kaj prodati, da bi si kupil najnujnejše življenjske potrebščine. Za veleposeselnika, zlasti za onega, ki je imel obsežne gozdovalne, pa je bila zemljarina kljub dopolnilnemu davku tako majhna breme, da ga skoro ni čutil. V tej zvezi naj navedemo le primer barona Borna, ki je vsako leto prodal iz svojih gozdov na Gorenjskem za 1 do 2 milijona dinarjev lesa in je imel še druge znatne dohodke iz svojih posestev. Do 1. 1928, ko je bil še veljavni stari avstrijski zakon o obli dohodnini, je baron Borna na podlagi svojih skupnih dohodkov plačal okrog 1 milijona dinarjev davka na leto. Po 1. 1928, ko je bil

uvabljen zakon o neposrednih davkih, pa je plačeval le nekaj desetstotnih davka, ker se je zemljarina tudi pri veleposeselnikih odmerjala zgolj po katastrofem čistem dohodku in zakon ni predvideval in dopuščal, da bi se upoštevali dejanski dohodki. Podobno je zakon o neposrednih davkih, ki je stopil v veljavo 1. 1929 tudi drugim veleposeselnikom prinesel veliko davčno razbremenitev, vse na škodo širokih slojev majhnih davkoplačevalcev.

Za pridobitno so bile predvidene sicer višje davčne stopnje s progressivnim dopolnilnim davkom. To višje obdavčenje pa se je izražalo v starih davčnih obdobjih s tem, da so se ocenjevali dohodki v smešno nizkih zneskih. To postopanje davčnih odborov je razumljivo, saj so v odborih sedeli predstavniki stanskih organizacij prizadetih davkoplačevalcev in ni bilo nobene kontrole in sodelovanja ljudstva. Kot kor pa sta se pridobila ali družbeni davek odmerjala po knjigah, so prizadeti našli izhod na ta način, da so v knjigah prikazali čim manjši dohodek.

Kakor rečeno, je bila velika pomankljivost dosedanjega davčnega sistema v tem, da ljudstvo ni imelo kontrole in v tem, da se je za vsako vrsto posla in za vsak vir posebej določil čist dohodek in letno obdavčilo. Pri tem načinu obdavčevanja se je dogajalo, da je bil za onega, ki je imel svoje viro dohodkov na območju istega davčnega obdobja, davek tudi za 70% večji, kakor za onega, ki je imel davčne objekte raztresene na območju raznih davčnih uprav. Prav ta sistem ni dopuščal, da bi se izvedlo progressivno obdavčenje onih davčnih zavezanec, ki so imeli ne samo različne, lečeno obdavčene viro dohodkov (pospevstva, luže, podjetja, rente, dividende, tatljenje), temveč tudi dohodke iz enakih virov, vendar na območju raznih davčnih oblastev. Tako davčni zavezanec so dobivali vrsto davčnih plačilnih nalogov. Vsi ti naloženi davki pa so predstavljali le del tega, kar bi moral tak davčni zavezanec plačati, če bi se davek odmeril po progressivni lestvici od vseh dohodkov skupaj, skratka, če bi obstajala dohodnina.

Dohodnina je davčna oblika, ki se postopno razvija že v prejšnjem stoletju, ko je zmagalo načelo splošnosti davčne dolžnosti, ki izključuje davčne privilegije oseb ali stanov, in ko je zmagalo načelo obdavčenja po davčni sposobnosti. Dohodnina je edina davčna oblika, ki omogoča pravično upoštevanje, ker se odmerja od celotnega čistega dohodka, ki ga ima davčni zavezanec iz raznih virov, in to z davčno stopnjo, ki je pri skromnih dohodkih nizka, pri večjih dohodkih pa se postopno dviga. Prav zaradi te progressivnosti se dohodnina praktično ne more prevladati na proizvodnjo. Tudi načelo davčne enakosti je ustrezno, če je davčno breme razdeljeno po davčni sposobnosti posameznika. To pa se da doseči le s progressivnostjo davčnih stopenj, ki se izraža v rastočem odstotku davka pri rastočih skupnih dohodkih. Za malega človeka z najsikromnejšimi dohodki, ki komaj omogočajo preživetje, pomeni davek v višini nekaj odstotkov hujše breme kakor za imovitega davčnega zavezanca davek, ki pri letnem dohodku recimo 200.000 din odzame z doklado vred 60 odstotkov, kajti še vedno ostane takemu davčnemu zavezanec 80.000 din.

Skoro vse moderne države so uvedle dohodnino v tej ali v oni obliki. V zapadnih državah so med vojno v zvezi z obdavčevanjem vojnih dohodkov povisali davčne stopnje, ponekod do 90% in še več. Zaradi korumpiranosti davčnih oblasti in pomanjkanja kontrole pa so te razdalne davčne stopnje ostale bolj na papirju, kar potrjujejo primeri velikih vojnih dohodkov. Vsekakor pa je dohodnina v okviru skupnih davčnih dohodkov zavzela skoraj povsod tako pomembno mesto, da so druge davčne oblike, kolikor so še ostale od prejšnjih sistemov obdavčenja donosnih virov, dobili docela podrejen pomen.

Mi smo v novem davčnem zakonu šli korak naprej in smo uvedli dohodnino kot edinstveno davčno obliko, čeprav se odmerja na štiri različne načine. Vrh tega pa je s sodelovanjem ljudstva pri odmeri in izterjevanju davkov poskrbljeno, da se bodo davčni predpisi tudi dosledno in pravično izvajali.

S to davčno reformo se bo bistveno poenostavil ves postopek pri odmerjanju in pobiranju davkov. V kakšnem obsegu prinaša ta reforma razbremenitev davčnim oblastom, lahko takoj spoznamo, če pomislimo, da so morale doslej davčne uprave posebej knjižiti 22 različnih davčnih odmer in je bilo treba vsako plačilo davkov razdeliti na vse one davke, s katerimi je bil obremenjen davčni zavezanec. Glavna davčna knjiga je postala tako nepregledna, da je bilo pogosto težko ugotoviti, koliko je sploh kdo dolžan na davkih. Ni se torej čuditi, da so bile

Slovenci in Slovenke!

Živimo v silno resnih in odločilnih trenutkih svojega narodnega življenja, kakor jih naša zgodovina malo pozna. Podpisani predstavniki Družbe sv. Cirila in Metoda, naše 60 let stare narodno obrambne organizacije, čutijo kot svojo narodno dolžnost tik pred volitvami zaključiti vsem zavednim in iskrenim rodoljubom slovenskega memento: Premisliti in se zavedati, dragi Slovenec, draga Slovenka, da ne gre pri teh volitvah samo za te ali one naše notranje zadeve, gre za daleko več! Gre za to, da pokažemo svojo moč in enotnost. Gre za to, da bodo naši rojaki v Primorski, Gorici, Trstu, na Koroškem in v Porabju začutili, da jim stoji ob strani močna in enotna domovina. Slišali ste klic predstavnikov Primorske, Trsta in Gorice, znane so vam svečane izjave zatiranih Korošcev in tlačanih Porabcev. Nemogoče je in izključeno, da bi mi vse to preslišali in prezrli. Zato se bomo združili in enotni volili Ljudsko fronto Jugoslavije! Vsi strjeni in povezani bomo pokazali pred vsem svetom, da nas nihče ne more odtrgati od naših bratov in sester in da tudi nikdo ne more pravice nima po teh ogromnih naših žrtvah.

Neodpustljiv in vnebovpijoč bi bil naš narodni greh, če bi se kot zastopniki narodno obrambne organizacije ne oglašili in svarili pred vsakim omaloževanjem ali celo lahkomišelnostjo, da bi vse druge skrbi in marnje višje cenili in bolj čislali kot je naš narodni obstoj, če bi nasledili gorostasnim lažem stare reakcije. Enotnost in edinstvo je v teh težkih časih najlepša in najučinkovitejša državljanska in narodna dolžnost in krepost, najtrdnjejše poročstvo za naš uspeh, najmodernejše orožje proti našim narodnim nasprotnikom.

Zaradi tega vsi do zadnjega na volišče! Storite vsi brez izjeme svojo narodno dolžnost ter vržite volilno krogičlo v prvo skrinjico Ljudske fronte, ki se je edina pokazala kot prava, iskrena, trdna in borbeno zastopnica naših narodnih pravic!

Smrt fašizmu — svoboda Primorcem, Korošcem in Porabcem!
V LJUBLJANI, dne 6. novembra 1945.

DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI:
namestnik prvomestnika: DR. SIMON DOLAR, gimn. ravnatelj v p. tajnik: IVAN KOLAR, profesor v Ljubljani.

Primorci in Primorke!

Nas Primorcev volivcev, preganjanih iz naše do sedaj zatirane dežele, je v Jugoslaviji nad 30.000. Vi vsi veste, da se danes rušijo v svetovni politiki naša usoda. Vse naše dosedanje izkušnje nas učijo, da mora biti naše vprašanje pravilno in do kraja rešeno le tedaj, če bo Jugoslavija resnično demokratična in močna država ter če bo stala odločno na strani svetovne demokracije; predvsem na strani naše velike zaveznice SOVJETSKESKE ZVEZE. Jugoslovanska reakcija tega ni marala in od tod velik del našega suženjstva, preganjanja in trpljenja. Zato je danes naša sveta dolžnost, da z vsemi našimi močmi podpremo veliki ugled in silo naše demokratične federativne države, da bo s tem večjim uspehom nadaljevala boj za našo dokončno osvoboditev izpod jarma, v katerega nas je upregel italijanski fašizem. To bomo napravili danes s tem, da se vsi do poslednjega primorskega moža in žene udeležimo volitev v jugoslovansko demokratično konstituinto in da glasujemo vsi kot ena moč za listo našega VELIKEGA VODITELJA MARŠALA TITA.

TOREJ V NEDELJO 11. NOVOBRMA VSI DO ZADNJEGA NA VOLITVE, VSI ZA TITA! ŽIVELA DEMOKRATIČNA FEDERATIVNA JUGOSLAVIJA! ŽIVELA SVOBODNA PRIMORSKA!
ŽIVEL NAŠ VELIKI VODITELJ MARŠAL TITO!

Odbor za primorske povratnike: IVO SANCIN, inž. GUSTINČIČ

Zagrebska mladina svetovni mladinski konferenci v Londonu

Zagreb 8. nov. Na pozdrav svetovne mladinske konference v Londonu zagrebski mladini je mestni odbor USAOH-a poslal naslednji odgovor: »Mladina Zagreba, glavna mesta demokratične federativne Hrvatske pošilja predstavnikom svobodoljubnega in naprednega mladega pokolenja vsega sveta svoje goreče mladinske pozdrave. Zelo smo se razveselili, ko smo čitali o navdušenem sprejemanju naših zastopnikov. V Spaniji je že pred 10 leti tekla kri mladih Zagrebčanov — v II. internacionalni brigadi. Bili so predniki anotonosti vse mladine, ki je kronano danes v Londonu. V teh letih smo smeli le šepetaje govoriti o svobodi. Za vsiljiki »svoboda« si pri nas lahko končeval

v koncentracijskem taborišču ali v ječi. Danes ponovno, pred našim licem obojamo ljudi, ki so vladali v našem Zagrebu in Beogradu in tlačili naše narode do 6. aprila 1941. Otem. kako se je zagrebska mladina pred 4 leti že borila proti okupatorju, bo povedalo naše zastopstvo. Mi danes v svoji domovini uživamo plodove teh naporov, popolno enakopravnost in usodo. Vse to cenimo, dokaz za to, da smo pripravljeni za domovino ustvariti čudeže ljudskega heroizma, je 1.400.000 ur prostovoljnega dela v naši državi. Zavedamo se, da to srečo dolgujemo žrtvam vseh združenih narodov, v prvi vrsti junaki mladini ZSSR, Velike Britanije, Združenih ameriških držav in Kitajske. Prepri-

na dnevnem redu pomote in reklamacije.

Novi zakon predpisuje za odmero dohodnino dve različni lestvici, eno za one davčne zavezanec, ki prejema mezde ali plače, drugo pa za ostale dohodke. Tako diferenciranje nikakor ni v nasprotju z načelom davčne enakosti. Dohodki delavcev in nameščencev so odvisni zgolj od osebnega dela in priteka samo tedaj, če je dohodni davek ali nameščence zaposlen in če je sposoben za delo, odpačajo pa v primeru ne-sposobnosti za delo, v primeru bolezni in smrti, medtem ko izvirajo drugi dohodki pretežno ali pa izključno iz premoženja (iz posesti, od obresti, od pridobitnega podjetja), zato so več ali manj trajni, ne usahnejo in tudi niso odvisni od delovne sposobnosti davčnega zavezanca. Zato ti dohodki lahko prenesejo sorazmerno večjo obremenitev brez škode za pridobitni vir. To nazirajo je danes splošno priznano. Upoštevali pa je treba še drug moment, namreč okolnost, da je pri plačah in mezdah izključeno vsako prikrivanje dohodkov, medtem ko je pri ostalih dohodkih prikrivanje v večji ali manjši meri nezbeženo.

V zvezi z uvedbo dohodnino nas ne sme motiti okolnost, da je ta davčna oblika zlasti pri kmetih v slabem spominu iz dobe pred letom 1929, ko se je še pobirala po starem avstrijskem zakonu. Da je prišla dohodnina v naših krajih na slab glas, je kriva izključno okolnost, da se po prejšnji vojni lestvica dohodninskega davka ni prilagodila raz-

rednotenju denarja, tako da je končno že vsak kmet plačeval dohodnino po visokih davčnih stopnjah, ki so bile prvotno zamišljene zgolj za davčne zavezanec z visokimi in najvišjimi dohodki. Treba je tudi vedeti, da je takrat kmet pod leg dohodnino moral plačevati tudi druge vrste davkov, zlasti zemljarino.

Velike hibe starega davčnega zakona so se pokazale takoj, ko se je pričel zakon izvajati in ko je postalo jasno, da štiti ta sistem predvsem gospodarsko močnejše sloje. Splošnem klicu po temeljiti davčni reformi pa se je vedno uprvala reakcionarna vladajoča klasa, ki je branila svoje privilegije. Prišlo je sicer do ponovnih sprememb zakona, ki pa niso spremenile sistema in niso odpravile privilegijev, pač pa je postal zakon še bolj nepregleden in nejasen.

Novi zakon posveča posebno pozornost pravičnemu obdavčenju kmetov. Pri odmeri davkov srednjim in malim kmetom, bo tudi v bodoče služil kot izhodišče katastrofični čist donos, vendar bodo upoštevani tudi drugi momenti, tako n. pr. težave, v katere je začel kmet zaradi nesreče ali um, upoštevani pa bodo tudi izredni dohodki, tako da bo končno merodajna dejanska gospodarska moč davčnega zavezanca, kar je potrebno tudi zaradi tega, ker katastrofični čist donos pogosto ne ustreza dejanskim pridobitnim razmeram.

Pri odmeri davka kmetom bo prišla še prav posebno do izrazu naj-

Proslava obletnice Oktobrske revolucije v Ljubljani

Ljubljana, 8. novembra
Včeraj, na dan osemindvajsete obletnice velike oktobrske socialistične revolucije je bila v opernem gledališču v Ljubljani svečana proslava tega v vsej svetovni zgodovini tako važnega dogodka. Svečanosti so se udeležili člani predsedstva Slovenskega narodno osvobodilnega sveta, člani Narodne vlade Slovenije s predsednikom tov. Borisom Kidričem, generalni major Kirilov in člani sovjetske misije, angleški konzul, komandant IV. armade generalni poročnik Danilo Lekić, generalni major Karl Levčnik in drugi predstavniki vojske, civilnih oblasti in ustanov.

Oporni orkester je odigral himno »Hej Slovanci« in himno Sovjetske zveze, nato pa so govorili predsednik Narodne vlade Slovenije tov. Boris Kidrič, ki je govoril o pomenu velike oktobrske revolucije posebej z ozirom na naše narode. Ko smo praznovali obletnico velike oktobrske revolucije za časa narodno osvobodilne borbe, smo jo praznovali s posebnim občutkom, da se je v tej revoluciji porodila država, ki je naša osnovna, moraina in materialna zaslomba. Naši narodi so v domovinski vojni te štiri leta izbojevali velikanski preokret v vsakem oziru in izšli iz te vojne kot popolni zmagovalci. Za to se imamo zahvaliti predvsem Sovjetski zvezi in Rdeči armadi, ki sta izšli iz oktobrske revolucije. Prav Sovjetska zveza je bila glavna opora malih narodov v tej vojni, da so se lahko uprli in mobilizirali vse svoje sile za borbo proti fašizmu in imperia-

lizmu. Nova Jugoslavija je iz te vojne izšla zmagovalna predvsem zato, ker je od vsega začetka postavila pravilno nacionalno vprašanje, ker je na svoj prapor napisala idejo enotnosti, bratstva in resnične slege med narodi. Ta ideja ima svoj izvor in vzglad v tistem velikiem sožitju narodov, ki je pravo sožitje, v sovjetskem sožitju narodov. Naša narodno osvobodilna borba je zmagala tudi zato, ker se je porodila iz novega patriotizma, iz

patriotizma ljudskih množic. Takemu patriotizmu smo bili priče tudi v Sovjetski zvezi v času te domovinske vojne. Tudi ta patriotizem je bistvo novega, kar je v zgodovino prinesla velika socialistična revolucija. Vse to je sorodnost, ki gre daleč preko krvnega bratstva, skovanega v skupni borbi proti skupnemu sovražniku, sorodnost, ki ima svoje korenine v večni sili vsakega naroda, v ljudstvu.

Za tov. predsednikom Borisom Kidričem je spregovoril generalmajor Kirilov, ki je poudaril velike napore sovjetskega ljudstva za časa revolucije, da je vrglo raz sebe jarem domačih izkoriščevalcev in tujih imperialistov. To je doseglo zato, ker se je trdno oklepalo komunistične partije in velikih voditeljev Lenina in Stalina. Nadalje je generalmajor Kirilov poudaril napore sovjetskega ljudstva v času velike domovinske vojne, ko je s svojo gigantsko borbo ohranilo svobodo ne samo sebi, ampak tudi ostalemu človeštvu. Poudaril je, da so v tej vojni doprinesli velik delež tudi jugoslovanski narodi. Sovjetski ljudje, Rdeča armada, so hvaležni vaši armadi, vašemu ljudstvu za pomoč in skupne udarce proti fašizmu. Sedaj je na vas, da organizirate tako oblast, za kakršno se je vaše ljudstvo borilo štiri leta, za kar so tisoč in tisoč padli na bojnem polju — za ljudsko oblast, je končal tov. Kirilov.

Zadnji je govoril generalni poročnik, komandant IV. armade Danilo Lekić. Proslava je napravila na vse navzoče najgloblji vtis.

Po vsej Sloveniji so bile na ta dan proslave obletnice tega zgodovinskega dogodka. Pri proslavah so govorili poudarjali predvsem veliko resnico, da bi brez zmage velike oktobrske socialistične revolucije ne bilo nepremagljive Rdeče armade, brez Rdeče armade pa ni ne bil strt fašizem in slovenski narod ne bi užival svobode. To je dobro razumelo slovensko delovno ljudstvo in za ta veliki dan tudi sijajno okrasilo vso svojo domovino.

Parada na Rdečem trgu v Moskvi

Moskva, 8. nov. (Tass). V sredo so ljudstva Sovjetske zveze svečano proslavila 28. obletnico sovjetske vlade. Na Rdečem trgu v Moskvi je bila parada Rdeče armade obnem z močeno manifestacijo delovnega ljudstva, prva manifestacija po štirih letih vojne. Zjutraj je na tisoče Moskovčanov hitelo proti Rdečemu trgu, kjer so se čete Rdeče armade že razvrstile za parado. Tribune vzdolž krameljiskih zidov so se napolnile z dostojanstveniki, med katerimi so bili poslanci vrhovnih svetov ZSSR in ruske federacije, naršali in generali Rdeče armade, junaki Sovjetske zveze in junaki socialističnega dela, gostje iz zveznih republik, znameniti znanstveniki,

čani smo, da se danes v Londonu utrjuje nerazrušljiva zveza sveta, v katere vrstah bomo stali tudi mi na braniku miru in svobode, ki sta osnovna pogoja za izgradnjo srečnega življenja mladega pokolenja vsega človeštva. <

znani delavci in kolhozni kti. Na več tribunah so bili člani diplomatskih zborov, sovjetski in inozemski diplomati. Rdeči trg je bil slavnostno okrašen.

Ob 10 dopoldne se je pojavil na dosem krlu Leninevega mavzoleja Vjačeslav Molotov v spremstvu Andreja Kaganoviča, Ber je Malenkov, Voznesenjski in drugih znamenitih sovjetskih državljanov. Zbrano ljudstvo jih je navdušeno sprejelo. Šef generalnega štaba Rdeče armade, armadni general Aleksej Antonov, je prjahal od vira; kremljskega stolpa Spasskaja, da pregleda čete. Poveljnik čet moskovskega vojaškega področja generalni polkovnik Pavel Ardenjev mu je sporočil, da so čete Rdeče armade pripravljene za parado. General Antonov je na konju obel čete, jih pozdravil in jim čestital k velikemu prazniku 28. obletnice sovjetske vlade. Več m'ut se je razlegel nad trgov gromoviti hura.

Po pregledu vseh čet je armadni general Antonov razjahal in stopil k mikrofoni, ki je bil postavljen na ploščadi mavzoleja. V svojem govoru je izrekel priznanje sovjetski vlad, ljudstvom Sovjetske zveze, Rdeči armadi in generalismu Stalinu. Njegov govor je utonil v vzhnem navdušenju. Obnem s pozdravi mi salvami iz topov se je začela himna Sovjetske zveze v čast veliki sovjetski sil.

Nato se je pričela parada, ki je bila močerna manifestacija sovjetske države, ki je skupno z zavezniškimi armadami priborila mir vsemu svetu.

AFŽ ob obletnici oktobrske revolucije

Glavni odbor Antifašistične fronte žena Slovenije je poslal sovjetskemu poslanstvu v Beogradu ob obletnici sovjetske oktobrske revolucije naslednjo brzojavko:

Ob velikem sovjetskem prazniku 7. novembra se vse slovenske žene z ljubeznijo, priznanjem in hvaležnostjo spominjamo vsega sovjetskega ljudstva in njegovega velikega voditelja generalisima Stalina, saj je nam slovenskim in vsem jugoslovanskim ženam 7. november simbol osvobodjenja malih narodov, osvobodjenja širokih delovnih množic in z njim osvobodjenja žena. Ob tem velikem prazniku želimo, da bi čim prej in to v čim višji meri degradirali svojo državo, ki so ji fašistične zveri prinašale toliko gorja, dravo, ki bo vedno svetel zgled na poti graditve nove svobodne demokratične Jugoslavije.

Z Vami skupaj v boju in skupaj v miru!

F. S.

Glasovi za Ljudsko fronto — temeljni kamni nove Jugoslavije

Naša vojska in volitve

Pred pol leta je naša Jugoslovanska armada zmagovito podirala postojanko za postojanko, ki jo je na naši zemlji v zadnjem spopadu se branil fašistični okupator. Danes stoji naša vojska z ljudskimi množicami pred volitvami, da tudi na volišču potrdi to, za kar je štiri leta krvave in s stotisočimi žrtvami priborila narodu Jugoslavije. Kakor je bilo ljudstvo povezano s svojo vojsko v osvobodilni borbi, tako je povezano s svojo vojsko tudi zdaj, ko bo na svojih zgodovinskih volitvah dokončno uveljavilo svojo voljo.

V nekdanji stari Jugoslaviji je bila vojska sama zase. Osmajljena je bila in narodu odtujena. Podrejena je bila vladajoči protiljudski klasi, ki si je varovala svoje izkoriščevalske postojanke tudi z bajoneti, če je bilo treba. Ta vladajoča klasa je zato potegnila med vojsko in narodom ostro mejo. Narod zase, vojska zase. Med obema je bil nasilno ustvarjen in ukazan prepad. Zakaj? Da bi narod in vojska ne čutila, ne dihal in živela skupnega življenja. V nekdanji jugoslovanski vojski je bilo njenim pripadnikom prav za prav vse prepovedano. Vojak se na noben način ni mogel in smel udeleževati političnega življenja. Razgovori o politiki so bili prepovedani in zasledovani. Prav tako je bilo prepovedano čitanje časopisov. Navezovanje stikov s civilnim prebivalstvom, torej z ljudstvom, nezaželeno. Tako sta si bila ljudstvo in vojska ko dva tuja, dasi oba iste krvi, istega jezika in istih misli. Naš nekdanji jugoslovanski vojak je bil prav tako brezpravna raja kot so bili brezpravna raja vsi jugoslovanski narodi. Prepovedano jim je bilo skupno utripanje, skupno življenje. To, da so smele vojaške enote v predaprilski Jugoslaviji na priložnosti nogomet, seveda ni moči šteti za demokratično pridobitev. Kaj več pa nekdanji jugoslovanski vojak že ni smel storiti.

Zdaj živimo nov čas. Čas svobode in demokracije. Skovali so ga naši partizani, naša narodna osvobodilna vojska, naša junaška Jugoslovanska armada pod vodstvom maršala Tita. In kakor je zrasla ta armada v najtežjih dneh iz ljudstva samega, tako mora ta krvna povezanost med ljudstvom in njegovo armado ostati trajna demokratična pridobitev. Ljudstvo je armado rodilo in ustvarilo, del njega sa-

meja je, čuti jo v sebi in diha z njo isto svobodo, iste demokratične pravice. Naša Jugoslovanska armada je najlepša roža, ki je zrasla iz narodov Jugoslavije. Narodi jo puijo s svojo srčno krvjo. Ponosni so nanjo. Samozavestno in z neomajnim prepričanjem vidijo v njej najmočnejšega varuha svobode in vseh demokratičnih pridobitev, za katere je padlo na sto tisoče jugoslovanskih življenj. V Titovi Jugoslaviji ni meja med vojsko in ljudstvom. Narodi Jugoslavije stojijo ob svoji armadi in z njo živijo enakopravno življenje, povezani z njo na vseh področjih, sodelujejo z njo in z njo vred v obnovitvenem delu dvigajo in gradijo svojo domovino.

Naša Jugoslovanska vojska je demokratična, je ljudska in z ljudstvom zrasla in neločljivo spajena. Naša vojska je najvidnejši in najtrdnější steber bratstva, neločljivosti in povezanosti vseh jugoslovanskih narodov. V njej uživa posamezen vojak vse demokratične pridobitve, kajti naš jugoslovanski vojak ni kot nekoč brezpraven in disciplinski avtomat, ampak živ človek, ki ima vse možnosti, da se kulturno in politično izobražuje in izgrajuje, četudi živi svoje vojaško življenje. Kako živahno je zdaj po naših vojaških enotah! V njih polje razgibano življenje. Politčne ure izgrajujejo vojaške. Kulturno-propagandni mitingi širijo obzorje in izobrazbo. Tečaj, predavanja in razgovori gradijo v naših vojašnicah novega državljana. Poleg vsega pa vlada najtesnejša povezanost z ljudstvom, ki se izraža v skupnih kulturnih in propagandnih nastopih, v skupnem delu za obnovo domovine, v skupnih družabnih prireditvah itd. Tu je demokracija naše jugoslovanske vojske.

Ko živita naša vojska in ljudstvo v taki povezanosti, je vendar jasno, da si bosta skupno gradila tudi svojo ljudsko demokratično oblast. Ena sta bila v borbi, ena sta v obnovi in izgradnji domovine. V isti fronti pa sta eno tudi pred volitvami in na volitvah. Kmet, delavec, delovni inteligent in vojak naše Jugoslovanske armade bodo 11. novembra v skupni fronti skupno izpovedali, da hočejo samo Titovo Jugoslavijo, da bodo delali z vsemi napori le za Titovo Jugoslavijo in jo branili kot svojo najdražjo pridobitev.

Vsa Ljubljana v prazničnem okrasju

Zadnje dni so v Ljubljani razobesili zastave, okrasili hiše z zelenjem, obdali slike maršala Tita z žarnicami, ki ponosi še bolj razsvetljejujejo ulice. Na mnogih hišah se bleste rdeče zvezde, vozovi cestne železnice so okrašeni, noben stebel ni ostal brez travkov in nasteti plakati in napis priča, s kakšnim veseljem se pripravljajo naša bela prestolnica na veliki praznik vseh naših narodov, na 11. november.

Ljubljana se ni doživela tako velikega praznika, ki bi tako temeljito obrabčunal s preteklostjo in zarislal z voljo in delom vseh ljudi tako trdne cilje za boljše bodočnost, kakor bo to 11. november. Ni prazna beseda, da zunanost izraža našo notranjost! Ni samo fraza, da bo 11. november v najglobljem pomenu besede za vse globoko doživeti in velik praznik! To nam povedo že priprave za veliki dan.

V mestnem gozdu so podirli nekaj smrek. Pravi, da bi jih tako morali kdaj že zimo posekati, a so jih zaradi zelenja ob tej svečani priložnosti. Se preden so se zvalila visoka debla po tleh, so že čakali pionirji z vozčki na veje. Pionirji so dobili posebne naloge pri tem delu, zato jih hočejo vestno izvršiti! Pri poriranju pa si dobili ljudi iz vseh delov mesta. Mestne četrti tekmujejo med seboj. Tekmujejo tudi posamezne ulice! A to še ni vse — tekmujejo hiše, podjetja in celo sosedje.

Cudovito pestri so pogledi na vse strani. Zastave vzhirajo na vseh hišah, iz slehernega okna na Nebotični viši slovenska zastava z rdečo zvezdo, Miklošičeva ulica je prepletena z njimi, kamor se ozreš — povsod vidiš dolge vrste zastav. Transparencije govore, kaj mislijo ljudje železnice, ki so napisali na okrašen most ob prehodu: »Svoboda!« Med zelenjem pa so vpietli nad napisom silko generalisima Stalina in maršala Tita. Dvoje slik nad kratko besedo pove vse! Ob ulicah vse tja v predmestja si sledijo napis: »Živel 11. november ko bomo pokazali vse naše glasove za maršala Tita in republiko!« »Za Ljudsko fronto — vsi na volišče!« in podobno... V vsaki izlozbi so razstavljene slike. Na proležijski tehniški srednje šole sta dve veliki podobi tov. Josipa Vidmarja in tov. Borisa Kidriča v tem formatu zares izjemni umetniški.

Zvečer žare na mnogih hišah z električnimi žarnicami razsvetljene rdeče zvezde. Nad vso Ljubljano pa me z Gradu blesti napis: »Volimo Titovo Jugoslavijo!« Cestni vozovi so okrašeni s spletenimi rožami in celo

slehera lokomotiva, ki zapiska na postaji, odhiti v slovenski svet s posebnim geslom in z okrašeno zvezdo. Ne mogli bi naštetih tisočih stvari pri krasitvi, čutimo in vidimo pa na vsakem koraku, koliko rok in s kakšno veliko ljubeznijo je pomagalo pri delu. Marsikdo se ustaviš. Nehote pa obstojiš pred čuvajnico pri železniškem prehodu. Čuvaj je opletel sleherni stebel na skromni hišici. Zagledaš se v težke vence na Delavski zbornici, kjer hočejo delavci prav tako kakor na svojih podjetjih pokazati, da njihova centrala ne sme za nikomera zaostajati. Na tisoče ljudi je zadnje tedne mislilo na »ostojno okrasitev, na tisoče rok je spreminjalo zunanost Ljubljane v prijetno vrto, ki naj pokaže, kaj slovenska prestolnica hoče in kako nočno utripa njeno srce v pričakovanju velikega praznika.

Ljubljana se je okrasila, kakor da je najlepša pomlad. Ljubljana hoče že vse te dni pred 11. novembrom pokazati, da bo z zmago Ljudske fronte potrdila, za kar je mnogo njenih sinov darovalo svoje življenje. Živ je pogled po ulicah, a za vsem tem se skriva veličastna in močnoga manifestacija volje ljudstva, ki je za vselej pretrgalo s starim, gnanim redom v bližnji Jugoslaviji. Pred nami je veliki dan! Ljubljana bo volila novo Titovo Jugoslavijo!

Volite, pozor!

Volivcem, katerih službeno mesto ali kraj zaposlitve ni v kraju, kjer so vpisani v volivne imenike, se odprava na območje ljubljanske železniške uprave 50% popust na železnici v III. razredu potniških vlakov. Taki volivci kupijo na odhodni postaji celo vozovnico, katera velja za brezplačno vrnitev na podlagi potrdila volivne komisije o udeležbi volitev. Velja za tja 10. in 11., za vrnitev 11. in 12. novembra t. l. Volivci, ki se bodo poslužili prednje vozne ugodnosti, naj na postaji svojega volišča vozovnico ne oddajo, ker jim bodo služile za brezplačno vrnitev v kraj stalnega bivališča. Iz pisarne Direkcije državnih železnic.

V nedeljo vsi na volišče za OF!

Volitve 11. novembra bodo vnovič potrdile zmago OF!

Proslava Oktobrske revolucije v Trstu

V proslavo 28. obletnice oktobrske revolucije so bila po vsej Primorski manifestacijska zborovanja, na katerih je prišlo na tisoče in tisoče ljudi. Govorniki so govorili o pomenu velike revolucije za delavstvo in za demokratično napredno ljudstvo. V svojih govorih so obnovili spomin na revolucionarne dni in podčrtali zgodovinsko vlogo Sovjetske zveze v zadnji svetovni vojni proti fašizmu in nacizmu za svobodo vseh narodov sveta.

V Trstu so 6. t. m. opoldne po vseh večjih tovarnah in delavnicah v črni, ko so imeli delavci svoj opoldanski odmor priredili se-tanke, na katerih so nastopili kot govorniki p. v. ki tržaskih delavskih množic. Tako so govorili v ladjedelnici pri Sv. Marku tov. Uršič v azenau tržaskega Lloyd tov. Lauranti in ILV tov. Regent, pri »Modianu« tov. Loreta.

Povsod se je zbralo skoraj vse delavstvo, da proslavi svoj veliki praznik Delavski govorniki so po kratke morisne velike oktobrske revolucije obeležili svoj borbo, ki se prav sedaj na tržaskih tleh razvija za ljudsko oblast čeprav ne več z orožjem. Naglašali so potrebo trdnosti in enotnosti ljudskih množic, ki bodo edino tako do kraja dosegle realizacijo svojih pridobitev, za katere so v vojni žrtvovali toliko krvi in trpljenja. Velika Sovjetska zveza je prav zaradi tega, ker je bila opolast v njenem okviru dejansko v ljudskih rokah, izveljavila svojo največjo zmago, kajti vsi njeni narodi so se jasno zavedel, da gre za njihove neposredne ljudske pridobitve.

Na vseh tovarniških sestankih so delavci z navdušenjem pritrjevali izvajanjem po ameznih govornikov in vzklkali marša lu Stalinu, zmagovalni Rdeči armadi, junaškim narodom Sovjetske zveze. Z velikim navdušenjem so bile sprejete pozdravne brzojavke generalisimu Stalinu in Rdeči armadi.

Na predvečer so po grških okrog Trsta, po Krasu, po vsej Gorški in

Tiste matere, ki bodo 11. novembra ostale doma, jih bodo njihovi otroci obsojali vse življenje.

V Gudurici se je naselil prvi slovenski kolonist

Vršac, oktobra. Pravi, da je prišel nekoč med nemške koloniste v Banat cesar Franc Jožef in jim nasul po zemlji cekinov.

Tetovz predhodnik, ki je pred dvema stoletjema prvi v Gudurici zasadi lopato v zemljo, da izkopije cekine, je brez sledu izginil v zgodovini. Gotovo je nestetardni anjaril o srečni bodočnosti, ki čaka tu njegov rod, ko je gledal preko prijaznih polnih gričev, ki se tu na robu naše države od pamtveka grejejo na vročem južnobanatskem soncu in jih od pamtveka gladijo mrzli zimski vetrovi. Tako stoji danes tu sredi prezešli guduriki vinogradov Janez Medved, naš prvi kolonist, ter v duhu primerja svojo Dolensko s tem javorumenim morjem trte, valjujočim z grica na gruč, iz doline v dolino.

Neznani predhodnik Johanna Tetza je prvi zasadil v to zemljo lopato, da izkopije tisto klet, sazi katero je šlo v teh dveh stoletjih neizmenno vinske bogatstvo. Danes je v Gudurici več kakor šest sto hiš, pod vsako hišo klet. Dve zlati diplomi, ki se vedno vilita v eni izmed bližnjih Tetzovih sob, pričata o zlatih nagradah, ki jih je ta vinski magnat prejmal za vino, razstavljeno na svetovnih razstavah.

Sodariji v Mariboru so dobro poznali Johanna Tetza. Napravili so mu sod za 27.000 litrov vina. Tetz je umrl v tej vojni, nekje na Dunaju. Kot siromak? Komaj da, saj mu je bil Dunaj bolj domovina kakor Gudurica.

Najlepša hiša v Gurici je bila Lichtenberga gova. Dr. Beer, Hombeg, Ströbl — vsi ti guduriki milijonarji so kopali svoje zlato v guduriki vinogradih. Hranili so ga v svojih kletih, v sodih orjakih, ki so jim jih izdelovali mariborski sodarji. Po končani vojni je samo Ströbl ostal v Gudurici — vendar ne v svoji razkošno opremljeni kmetijski hiši. Preselil se je v guduriko tako bistoče, tam se njegova potelja z ničemer ne razlikuje od ostalih 2000 težkih. Tako je zgodovina popravila greh, ki ga je pred dvema stoletjema zagrešila nad nami.

Prišli smo v Gudurico enega teh krasnih jemenkih popoldnevov. Gudurica se je te dni spremenila v eno samo stisnalo grozdja. Motorji

Repatriacija naših državljanov

Beograd 8. nov. Državna komisija za repatriacijo je imela 29. oktobra sejo, na kateri je polkovnik Peter Kleut, načelnik štaba za repatriacijo v Beogradu, pred skorajšnje zaključitvijo repatriacije, podal izčrpano poročilo o uspehu dosedanjega dela za repatriacijo naših državljanov.

Od aprila meseca letošnjega leta, ko je bila ustanovljena štab za repatriacijo, se je vrnilo v domovino skupno 335.000 naših državljanov in je bilo odpremljenih proti njihovim deželam 88.000 tujih državljanov. Vseviš tujci, ki so se zatekli v našo državo, in tiste, ki so morali preko naše države.

Med našimi repatriiranci je nade-

tudi daleč na severu po primorskih gorah zagoreli kresovi v proslavo obletnice oktobrske revolucije. Na griču južno od Gorice so razporedili kresove tako, da so plameni zapisali v noč ljudsko geslo.

V Istri

Iz vseh krajev Istre prihajajo vesti o veličastnih manifestacijah ob 28. obletnici Oktobrske revolucije. Kresovi na predvečer slavostnega dne po številnih istrskih hribovih govorili o ljubezni do svojih zvez, ki je pred 28 leti ustvarila pogoje, da se je svet v drugi svetovni vojni otreel fašistične tiranije in si izvojeval zmago. Ta zmaga je prinesla tudi istrskemu prebivalstvu dolgo zazejeno svobodo. Če ne bi bilo oktobrske revolucije, iz katere se je rodila Rdeča armada, danes tudi istrsko ljudstvo ne bi moglo dobiti o voji usodi in si pri ploščah volitvah 25. novembra ne bi moglo izvoliti svojih predstavnikov, ki bodo predstavljali v bodočnosti resnično njihovo oblast.

V Opatiji so napravili 6. novembra večer veliko baklado, katere se je udeležilo preko 5000 prebivalcev. V sprevidu sta bila civilno prebivalstvo in vojska ki je z zastavami in transparenti ob razsvetljavi razbarvnih raket manifestirala skodi Opatijo do Voloske, kjer je vojsko oddalo salvo iz streljnice. Po bakladi je opatijska mladina uverila v veliki in nabito polni dvorani hrčja »Kvarneri« ustni časopis v evrakem in italijanskem jeziku. opatijski mešani zbor pa je zapel »Sovjetsko himno«, »Hej Slovani« in nekaj partizanskih pemi.

Na slovesnih prireditvah drugega dne so potrdili bratstvo in enotnost Hrvatov in Italijanov, saj je prav velika oktobrska revolucija pokazala vsemu svetu, kako se rešuje narodno tno vprašanje v zadovoljstvo vseh narodov. Prav zato je Istra tako slovesno proslavila 28. obletnico oktobrske revolucije.

stiskalnic pojejo radostno pesem. Vendar iz te radostne pesmi slišim otožne akorde, ki pojejo, kako časihiti. Tisti, ki so bili večerjati, odhajajo v pozabljeno. Tako je odšel tudi Johann Tetz, na čigar dvorišču poje motor...

Tu na dvorišču pa stoji Janez Medved in radovedno opazuje vrvež Nemk iz taborišča, ki so zaposlene pri stiskanju grozdja, konjskih vpreg, ki vsak trenutek dovajajo grozdje iz vinogradov, množico čevl, napeljanih preko dvorišča in skozi vso Gudurico, v katerih neprestano voznički odvažajo vino v kleti. Prišel je šest sto kilometrov daleč, z oropane in požgane Dolenske, da vrže poslednji kamen na čas, ki se je preživel.

Dvorišča guduriki hiš so polna visokih kadi, ki so do vrha polne na pol zmečkanega grozdja, in v te kadi se nenehoma potapljajo po ode, ki prelivajo sladko brogzo v stiskalnice. V vinogradih že štirinajst dni kraljujejo trgati in vendar je trgatve komaj do polovice opravljena. Devetdelet vpreg odvažajo grozdje v vas. Sladki hamburži, smederevka, rizling, črna in bela dinka — vse to gre v skupne sode, vse to zliva svoje sladke sokove v tisto posebno, tudi izven domovine znano in cenjeno guduriko, vino, ki je donosalo nemškim kolonim tom milijone dobička.

Ko so bili Nemci razlašteni, je prevzela država vse njihove vinograde, dokler ne naseli na enem delu slovenskih kolonistov. Vzorna uprava in organizacija dela se zrcali tako v vinogadih kakor v kletih in po vsej Gudurici, ki bo ena najbogatijih in najlepših slovenskih kolonij v Banatu. Letošnji pridelek vina so odkupili Rusi, ki nam ga bodo plačali z dragocnimi stroji in drugimi stvarmi, ki so nam pri obnovi domovine daleko bolj potrebni kakor vino.

Janez Medved kmau ne bo več edini Slovenec v Gudurici. Se nečajni, in za njim bodo prišli mnogi borci iz slovenskih vasi, ki so bili nekdaj prvi v boju, danes pa hočejo biti prvi pri obnovi. Preko 400 hiš v Gudurici je pripravljeno za slovenske koloniste in del teh bo za eden že to jesen. In Gudurica, ki je zaključila dvestoletno dobo svoje zgodovine, nestropno pričakuje novih prebivalcev, ki bodo prinesli iz svojih vasi žuljave roke, vajene trdega dela.

K. S.

računamo vsak obrok samo 10 din, 30 milijonov dinarjev demokratične federativne Jugoslavije, ki jih je izdala naša država samo za prehrano repatriirancev naše in tuje narodnosti. Stroški železniškega prevoza tujih repatriirancev so znašali do konca avgusta, računajoč samo 0,6 din za 1 km, 25 milijonov din, a skupni stroški repatriacije s prevozom na ših repatriirancev stanejo državo do slej nad 100 milijonov dinarjev DFJ.

Podoba Beograda pred volitvami

Beograd doživlja zgodovinske dneve množičnih predvolivnih zborovanj in manifestacij. To, kar danes doživlja na beograjskih ulicah ob pogledu na te nepregledne povorke navušenih deset in deset tisočev prebivalstva od blizu in daleč — vse to je podoba in obraz tistega Beograda, ki je po svoji osvoboditvi v resnici postal prava prestolnica jugoslovanskih narodov, pravo središče njihove državne skupnosti, njihov ponos.

Tako veličasten in lep je Beograd, kadar izpregovori na ten predvolivnih zborih svojo odločno in jasno besedo, v svojem imenu in v imenu vseh naših narodov. Za Tita, za demokratično ljudsko oblast, za republiko! Pred leti, 27. marca 1941, je ljudski Beograd pribil s svojo besedo, kakor se spodobi prestolnemu mestu jugoslovanskih ljudstev. Tega dne so nepregledne ljudske množice na beograjskih ulicah in trgih izpovedale svojo voljo in hotenje po svobodi in pravici ter enodušno raztrgale sramotni pakt, ki so ga sklenili s fašističnimi nemškimi zavojevalci čaršijski in petokolonski izdajalski kolovodje. Danes se ljudske množice na prav istih ulicah in trgih enodušno izrekajo za trajno ohranitev s krvjo in žrtvami pridobljenih in priborjenih pravic osvobodilnega boja. Za Tita, za republiko, za ljudsko oblast! stoji na lepkih in transparentih. In teh transparentov je na tisoče, na tisoče je rok, ki jih drže, na tisoče zastav v tem nepreglednem morju množic, ki se zlivajo na Slavijo in pred Spomenik k volivnim zborovanjem.

Gredo v neskončnih sprevidih. Beograjske žene, delavstvo in nametščenci, okoliški kmetje na okrašenih vozovih in peš. Stare majke krčevito stiskajo v rokah drogeve zastav. Občene so v črno, kajti sinovi in hčere so jim padle v osvobodilnem boju. Zdaj gredo z dvignjeno glavo same v boj za očuvanje svetih pravic našega ljudstva, gredo, da javno in na glas izpričajo, da žrtve, ki so jih doprinesle za dobro, za svobodo domovine, za pravice njihovega ljudstva niso in ne smejo biti zaman.

Pred dnevi si lahko videl zborovanje 70 tisoč žena na trgu Slavija. To so bili nepozabni vtisi navdušenja in enodušne volje, da naj volitve 11. novembra vsemu svetu pokažejo, kakšno usodo si žele in si bodo izbrali naši narodi. Govorili so vodilni predstavniki ljudskih in vojaških oblasti, preizkušeni borci za svobodo. 70 tisoč žena se je v večernem manifestiranju izreklo za Tita in republiko, za demokratično ljudsko oblast. Preteklo nedeljo so se spet deset in desetisoči zbrali na trgu pred Spomenikom. V sprevidih, ki so jih bile polne polne osrednje ulice, so nosili godzove zastav in transparentov, s cvetjem okrašene slike maršala Tita in Stalina. Kdo jim je ukazal, da so tako prišli, kmetje s polj, uradništvo iz pisarn, delavstvo iz tovarn, ali v neskončnih vrstah s pesmijo in vzkliki, s stotinami volivnih parol na transparentih. Ali so jih nemara pritirali s silo žandarji in policaji, kakor so to počeli v starem predvojnem Beogradu tako zvani ljudski voditelji na svojih volivnih zborih, ki so bili samo uvodni prizori v njihovih umazanih političnih komedijah na račun izkoriščane ljudstva. Ali je bilo kdaj v Beogradu in kjerkoli pri nas tako, da so se množice same zbrale in same svobodno odločale o svoji usodi, o usodi svoje domovine, zbrale tako spontano in govorile tako iz srca? Govorile so za Tita, za republiko!

Na ulicah in trgih, kjer danes manifestirajo deset in stotisoči za srečno bodočnost naše mlade države, kjer govorniki nastopajo v imenu svobode, pravice in resnice, ki jo je spočel edino in samo osvobodilni boj naših narodov, je pred letom dni še besnela krvava bitka. Borci Rdeče armade, naše zmagovalne prijateljice in zaščitnice, so z roko v roki s hrabrimi sinovi naših narodov v divzijah Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije preganjali in uničevali fašistične zavojevalce ter osvobodili tla naše prestolnice. V imenu skupno prelite krvi za svobodo nastopajo danes na teh ulicah svobodni ljudje svobodnega Beograda — v imenu vseh naših narodov. Za Tita, za republiko!

Reakcionarna pečica čaršijskih tako zvanih opozicionalcev, pa ostaja doma za zaprtimi vrati in

škrtva v onemoglosti z zobmi. Prav v teh predvolivnih dneh ima beograjska reakcija čast seznaniti se z ljudsko voljo, ki jo je v letih stare predaprilske Jugoslavije tako pridno krotila z žandarji in policijo, z glavnjačo in Mitrovico ter v letih krvave okupacije z ustaškimi, Rupnikovi, Nedelčevići, Mihajlovičevići tolpami, z vešali, nožji in taborišči. Ta pečica reakcionarjev lahko vsak dan na beograjskih ulicah iz ust desetisočev na svoje oči vidi in izve, kaj ljudske množice mislijo o nji, kako slijo o kralju, o izdajalskih Grozovih klikah doma in v inozemstvu. Svojo končno usodo bodo ti narodni izkoriščevalci, ki jih je ljudstvo že davno zavrglo, izvedeli na dan volitev 11. novembra. Izvedeli v svobodnem ljudskem Beogradu in po vsej naši domovini.

L. K.

Na Trnovski planoti grade lesene hišice

Večino vasi na Trnovski planoti je sovražnik docela požgal in uničil. Takoj po osvoboditvi se je ljudstvo nemorno lotilo dela in je ob gmojni podpori sekcije za obnovo na pavskem področju in s pomočjo delavskih bataljonov začelo graditi pritične, okusno izdelane hišice, ki imajo kuhinjo, dve sobi in pa shrambo. V porušeni vasi Lokve, kamor so hodili včasih Tržičani in Gorjanci na letovišče, ima že nad polovico prebivalstva lesene hišice. V Trnovem naglo gradijo lesene strehe ter zbirajo od vseh strani potrebno gradivo. V gorsko vasico Cepovan, gostoljubno središče IX. korpusa NOV in POJ, ki je bilo skoraj popolnoma uničeno, se je vrnilo cvetoče življenje. Po napornem delu vseh vaščanov in najetih delavcev dobiva vasica prijetnejše lice. Poleg ruševin in zijačih sten rasejo pritične hišice iz lesa, katerih so doslej zgradili šeststajni Obnovljivi so tudi troje požarjenih vasi. Začasnoma imajo v enem hlevu trije gospodarji svojo živino. Ljudstvo je trdno odločeno, da vztraja pri obnovitvenem delu, ker se zaveda, da bo le na ta način dobil vsak gospodar svojo hišico in svoje hleve.

Volivni sklad OF

Din	
Doslej že objavljen znesek	1.644.649,50
Podružni. ZPDNJ Ljubljana-Bežigrad	300,—
Nomešč. II. žen. gimn. v Ljubljani	380,—
Podružnica II. m. real. gimn. v Ljubljani	200,—
OOOF Maribor	32.599,50
Cetr. Šiška	15.172,—
Okraj Šostanj	14.157,—
Okraj Konjice	8.139,—
Okraj Trbovlje	5.179,—
Okraj Celje-mesto	12.617,—
Okraj Celje-okolica	16.512,50
Pev. društvo »Svoboda«	187,—
Okraj Kočevje	4.153,—
Okraj Krško	2.270,—
Okraj Črnomelj	2.389,—
Okraj Novo mesto	5.391,—
Okraj N. mesto bon za Tvrnica »Treppo« Brežice, zbralo	1.000,—
Delavci in nameščenci te tvornice	470,—
Delavci in nameščenci tovarne »Celulozac«, Videm, prislužili denar za volivni sklad z udarniškim delom	5.899,—
KOOF Gora Sv. Lovr.	100,—
Cetr. Vič	4.364,50
Sekcija Ljubljana 2.	1.000,—
Zavod za izr. nabavke	740,—
Radio Ljubljana	660,—
Cetr. Tabor:	
teren Ajdovščina	420,—
Vajeniški dom	700,—
teren Sp. St. Peter	960,—
Preko »Ljudske Pravice« Svetek Pavla, tajnica SZPD, podruž. Trebnje	105,—
Podružnica ZPD osnov. šole Ljutomer	130,—
Cirkovnik Jernej, drž. uradn. v pok. Zagorje p. Plištajn	50,—
I. upravno-polit. tečaj v Ptujju po tov. Haslu	225,—
KO AF2 Čatež ob Savi, p. Brežice	280,—
Gojenci osrednje upravno-polit. šole št. Vid nad Ljubljano	1.605,—
ZPDN, podr. Zagorje ob Savi	510,—
Uslužbenici kaznilnice in posestva Begunje-Lesce	643,—
Svetek Pavla, tajnica SZPD Trebnje	400,—
Podr. ESZDN občinskih ustanov in podjetij v Ljubljani	3.705,—
Matzek Rudolf, Domžalska 9	50,—
Okrajno načelstvo NM Kamnik je poslalo naslednjo zbirko:	
KPNM Komenda	8.639,—
KPNM Domžale	7.585,—
KPNM Moravče	6.148,—
KPNM Lukovica	3.845,—
KPNM Smartno	1.257,—
KPNM Stahovica	461,—
KPNM Metnik	480,—
KPNM Kamnik	407,—
KPNM St. Ožbolt	422,—
Okrajno načel. NM Grosuplje	3.580,—
Skupaj	1.821.256,—

S Titom v boju in miru!

Bliža se največji praznik slovenskega ljudstva!

Tone Toman:

Slovenski delavec bo volil

Ni več daleč do 11. novembra, do dneva volitev v ustavodajno skupščino. Slovenski delavec se na ta dan pripravlja kakor na svoj praznik. Slovenski delavec bo ta dan prvič volil svobodno. Volil bo Ljudsko fronto, volil bo kandidate, ki jih je izbral iz svoje srede, katerim zaupa in za katere je prepričan, da bodo v ustavodajni skupščini tako zagovarjali njegove koristi, kakor če bi sam sedel v zboru izvoljenih poslancev. Slovenski delavec bo volil, ker je prepričan v zmago Ljudske fronte. Volil bo, da potrdi delo in napore, da potrdi žrtve, ki jih je doprinesel za zmago narodnega in socialnega osvoboditve. Slovenski delavec bo volil, ker hoče z volitvami potrditi vse težke pridobitve štiriletnje osvobodilne boje. Volil bo, ker hoče do kraja uničiti reakcijo, ki mu je tako v predaprilski Jugoslaviji kakor v letih osvobodilne boje prizadela toliko krivic in škode. Slovenski delavec bo volil republiko in demokracijo, ker mu dajejo poročstvo pridobljenih pravic, ker je v republiki in demokraciji zagotovljena socialna pravičnost, pravica do dela in zaslužka, pravica do počitka in dostojnega življenja. Volil bo, ne iz strahu, da bo brez posla, da ga bo delodajalec odpovedal, če ne bi volil, volil bo iz prepričanja, da z volitvami potrdi to, za kar je delal, za kar je trpel, za kar se je boril, da z volitvami manifestira za pridobljene pravice in za tisti socialni red, ki mu edini zagotavlja uresničitev njegovih davnih ciljev in ki mu edini prinaša pogoje njegove sreče in lepše prihodnosti.

Slovenski delavec je nosil glavni delež osvobodilne boje. Tisti delavec, ki je bil v predaprilski Jugoslaviji zaznamovan kot protinaradni, protidržavni element, je postal ob razsuhu gnile predaprilske Jugoslavije nosilec narodne in nove državotvorne misli, nosilec osvobodilne ideje. Ta delavec, ki je nosil pečat razkrajajočih družabne miselnosti, ker se je boril za svoje pravice, prevzema nase zgodovinsko poklicanost, da v najbolj usodni uri naše zgodovine zbere okrog sebe vse zdrave narodne sile, vse delovne množice in postane strahotna udarna sila proti tujemu osvojevalcu. Brez pomislekov sprejme načelo neizprosne boje na življenje in smrt. Lahko govorimo danes o stodoletni aktivizaciji vsega slovenskega delavstva v Osvobodilni fronti. Najmanj odpadnikov in narodnih izdajalcev je izšlo iz delavskih vrst, pa največ borcev, največ talcev, največ aktivistov in partizanov.

Tako imenovani nosilci državne in narodnostne ideje, hlapi domaćega in tujega kapitala so deloma pobegnili in zapustili narod v njegovih najtežjih urah; nekateri drugi, ki so ostali, so postali dinnarji tujega gospodarstva, izdajalci in narodni odpadniki. Slovenski delavec, ki ga je leta in leta izkoriščal domači in tuji kapital, pa rešuje narod, čigar temelje je ogrožalo tuje nasilje, ki je dobivalo vso oporo v gnilem starem družbenem redu.

Osvobodilna fronta je mogla vse delovne sile slovenskega naroda povezati v tako močno enoto samo zato, ker se je opirala na vodilni delavski sloj, ker je črpala svojo vero v zmago največ v vztrajnosti, v moči in sili

delavcev. Slovenski delavec, ki je bil v preteklosti družabno najbolj prizadet, je imel ob navalu Nemcev in Italijanov na našo zemljo največ poguma, da prevzame nase težo boja za svobodo, za boljše življenje. Pravilno je razumel, da bo po tej vojni prišlo v Evropi do velikih in korenitih gospodarsko-socialnih in političnih sprememb. Pravilno je razumel, da mu bo narodno osvobodjenje prineslo tudi socialno osvobodjenje. Iz teh spoznanj je rasla njegova politična misel, v teh spoznanjih je koreninila njegova neugnanja, neizčrpna in neupogljiva vera v zmago. V boju za narodno osvobodjenje je slovenski delavec izpričal toliko domoljubja kakor nihče v preteklosti. To domoljubje je ustvarjalo iz njega junaka osvobodilne boje, neustrašnega borca, pred katerim je moral pokazati svoje spoštovanje celo sovražnik. Slovenski delavec je v vsem obsegu potrdil globoko vero, na kateri je gradilo vodstvo Osvobodilne fronte tako junaški in tako težak osvobodilni boj. Neizčrpna ustvarjalna sila slovenskih množic z vodilnim delavskim razredom na čelu je izvajala največjo zmago v zgodovini našega naroda.

Ko se je naš delavec vrnil iz narodno osvobodilne boje, iz ječ in internacij, je prišel na požgane domove, v porušene in požgane vasi; našel je zapuščene in porušene obrate, tovarne, rudnike, uničene proge, pokvarjene stroje. Ni rekel: zdaj mora biti nedelja, počitek in dobro kosilo. Ni rekel: država mi bo dala, da bom živel, država mi bo zgradila nov dom. Zakaj sem se pa boril? Ne, tega ni rekel, ker tega ni mogel reči. Preden je bil boj končan, je vedel, da bo treba po tej vojni graditi znova, in še bolj delati. Vedel pa je tudi, da ga po tej vojni ne bodo več izkoriščali gospodarsko privilegirani delodajalci; vedel je, da ga ne bo več izkoriščal ne domači ne tuji kapital. Zato je prijel za delo z vso voljo, da obnovi porušene domove, da vrne življenje obratu in tovarni, da požene stroje, da obnovi rudnike. Tisoče in milijone delovnih ur bo treba, preden bo domovina obnovljena. Toda vse to delo in voljo, s katero se to delo opravlja, spremlja zavest srečne prihodnosti. In ta prihodnost obeta delo in zaslužek, dom in počitek, mir in svobodo, napredek in blagostanje. Ne bo več strajkov, ne brezposelnosti, ne gospodarskih kriz. V novi državi ima naš delavec pravico do dela, s tem pa pravico do zaslužka, do dostojnega življenja.

Iz te zavesti raste volja do dela, do obnove. Kakor je v letih osvobodilne boje slonela vsa teža na našem delavcu, tako tudi danes sloni na njegovih ramah teža obnove. Kakor je prej rasel v junaka osvobodilne boje, tako raste danes v junaka dela, junaka obnove. Slovenski delavec je tisti, ki s svojim delom in s svojo delovno disciplino daje zgled in ustvarjalni polet pri obnovi. S svojo požrtovalnostjo, s svojo borbenostjo je postavil temelje, na katerih bomo jekleno povezani v enotnost in s skupnimi napori obnovili naše uničeno gospodarstvo, obnovili industrijo in jo dvignili na tisto višino, ki bo omogočila nam vsem lepši dom, boljše življenje in srečnejšo prihodnost.

Kakor je slovenski delavec častno prejel vse izkušnje vojne časa, tako bo izdržal tudi težke dni obnove. Podpira ga zavest, da dela zase, za narod, za svojo in narodno srečo, za svoje in narodovo boljše življenje, za moč in večino cele Jugoslavije in njenih narodov.

S tem jasnim pogledom v bodočnost bo šel slovenski delavec na volitve v ustavodajno skupščino. Dobro ve, da se s temi volitvami odločuje vse: napredek in razvoj Jugoslavije, uresničenje socialne pravičnosti in tistega reda, ki zagotavlja boljše življenje poedincev in naroda.

Prav zaradi tega se slovenski delavec volitev veseli. Veseli se

jih kot praznika zmage, kot prazničnega dneva, ko bo dokončno potrdil in vtisnil pečat napora in pridobitvam našega narodno osvobodilnega boja.

V zavesti, da se ni boril za stonj, da je bil njegov boj kronan z uspehom in zmago, v zavesti, da gre srečnejšim časom nasproti, bo slovenski delavec volil pri volitvah v ustavodajno skupščino predstavnike tiste Fronte, v kateri je sam delal in se boril, katera ga je vodila k zmagi in ga danes vodi v srečnejše življenje. V Osvobodilni fronti je dočkal slovenski delavec svoje narodno osvobodjenje, z Ljudsko fronto pa gre naproti svojemu socialnemu osvobodjenju.

Naši kandidati

DR. LADO VAVPETIČ se je rodil 26. junija 1902 v Krškem. Pravne študije je dovršil v Ljubljani, kjer je imel od l. 1932 odvetniško pisarno. V času študija na Univerzi je sodeloval pri »Mladini« in bil med ustanovitelji neodvisnega akademskega društva »Triglav«. Vdobil je borbo za zrušitev nasilnega režimskega gospodarstva v Pokojniškem zavodu, živo se je udeleževal v slovenskem kmečkem gibanju, kjer je bil član Izvršnega odbora.

Junija 1941 je pristopil k Osvobodilni fronti in je bil od avgusta 1941 dalje član njenega Vrhovnega plenuma. V februarju 1942 je bil od okupatorja zaprt, kmalu nato pa izpuščen. Septembra 1943 je ob enem s drugimi člani Vrhovnega plenuma prišel na osvobodeno ozemlje. Z dr. Snuderlom je organiziral Prvi pravniški kongres na osvobodjenem ozemlju. Na Zboru odposlancev slovenskega naroda oktobra 1943 je bil izvoljen za člana SNOS-a in za člana AV-NOJ-a. Kot tak se je udeležil zgodovinskega II. zasedanja AV-NOJ-a v Jajcu. Na I. zasedanju SNOS-a dne 19. februarja 1944 je bil izvoljen za predsednika zakonodajnega odbora SNOS-a. V juniju 1944 pa ga je Predsedstvo SNOS-a imenovalo za sekretarja Studijske komisije pri Predsedstvu SNOS-a. Obširnega delovnega področja se je lotil z veliko vnemo. Septembra 1944 je bil kooptiran v Izvršni odbor OF; januarja 1945 ga je Predsedstvo odlikovalo z redom bratstva in edinstva. Dne 5. maja 1945 je bil v Ajdovščini postavljen v Narodni vladi Slovenije za ministra trgovine in preskrbe. Na listi za Zvezno skupščino je kandidat okraja Črnomlja.

Pet tisoč ljudi je umrlo na Rabu. Ne pozabimo na njihovo strašno usodo. Volimo Ljudsko fronto, da se nikdar več ne ponovi strašno umiranje v fašističnih taboriščih.

JOŽE KOČBEK je bil rojen 13. aprila 1908 pri Sv. Juriju ob Ščavnici v Slovenskih gorah. Šred vojno je služboval kot učitelj po raznih šolah v Slovenskih gorah, nazadnje kot šolski upravitelj v Vučji vasi, odkoder je bil po okupatorju izseljen v Bosno. V izgnanstvu se je takoj odzval klicu OF in kot aktivist sodeloval v Beli Krajini, kamor se je po odhodu iz Bosne naselil. Pomladi 1942 je stopil v partizane v Belokrajski odred in pozneje v Cankarjevo brigado. Kmalu je bil član Okrožnega odbora OF za Belo Krajino in je bil med pionirji nove ljudske oblasti na osvobodjenem ozemlju. Na Kočevskem zboru je bil izvoljen za člana SNOS-a. Leta 1944 je šel kot štajerski rojak na Štajersko in postal član Pokrajinskega odbora OF za Štajersko. Na osvobodjenem ozemlju je prenašal skušnje pri izvajanju volitev v krajevne narodne odbore. Zadnje zimo je kot ilegalni politični delavec preživel v svojem domačem okraju v Priekiji in bil do kapitulacije Nemčije med vodilnimi organizatorji osvobodilnega gibanja. Kot takega ga je njegov domači okraj Radgona izbral za svojega kandidata v Zvezno skupščino. Sedaj je na delu v oddelku za izgradnjo narodne oblasti pri Predsedstvu Narodne vlade Slovenije.

ALBERT JAKOPIČ - Kajtimir je bil rojen 24. novembra 1914 v Ljubljani. Do 12. leta je živel na Črnuču pri Brezjah na Gorenjskem Po vrnitvi očeta iz Rusije l. 1921. je šel v Ljubljano ter dovršil gimnazijo in abiturientski tečaj. Po dovršenem študiju je šel v Šolo za rezervne oficirje v Mariboru. V Jugoslaviji se je udeleževal v Sokolstvu. L. 1941. je bil pri Doboju nad Sarajevom ujet in odpeljan v internacijo. Po petih mesecih se je vrnil do-

česar. Le za drobno sekundo je občutil svetlo steklo v oknu, ki se je blestelo v soncu, in vrh jablane, ki se je stezala pod njim. Potem se je znova zamažal ter se pogljal z glavo skozi steklo.

Še preden si je razbil glavo na tlakovanih ploščicah na dvorišču, sta udarila za njim dva strela. Potem je zgoraj nekdo strahovito zaklel. On pa je ležal na tleh z razbito glavo in lisica, ki se je priplazila iz kajbe, je hlastno srkala toplo kri, da je prej ne popije sonce, ki se je bleščalo na razbitem steklu okrog fantove glave.

Tega sem se spomnil, ko sem šel mimo vrat in sem videl tlakovane ploščice na dvorišču. Toda to še ni vse, kajti takoj nato sem se spomnil še nečesa.

V sosednji hiši je pod streho stanoval moj tovariš. Okno njegove sobe je gledalo na dvorišče in na hodnik gestapa. Mnogokrat so se slišali prav do okna udarci jermena, pridušeno stokanje ali bolešno kričanje. Takrat je tovariš odmaknil zaveso na oknu in je videl strašne stvari. Neke noči so pobili šestnajst ujetih partizanov. Zmetali so jih kot drva na dvorišče in psi so se trgali za njihove kosti. Vmes pa je skakala iz kajbe lisica, pograbila je kos mesa in se brž skrila nazaj, da ji ga ne bi iztrgali psi.

Nisem bil še dolgo v partizanih, ko sem srečal tega tovariša, ki je prišel kmalu za menoj in je tudi nosil puško. Takrat mi je pripovedoval o fantu, ki se je vrgel skozi okno na dvorišče. On ga je videl iz svojega stanovanja. Takoj drugi dan je odšel v partizane. In kadar sva pozneje še govorila o tem, je vselej dejal s tiho grozo: »Pomislite, palce mu je zarinil v oči!« In čez čas je pristavil: »Samo da jim ne bi prišel nikoli v roke!«

mov ter pričel delati v OF. Marca 1942 je šel k partizanom, kjer je v gozdu nad Malo goro nad Kočevjem začel svojo partizansko pot. Bil je borec, deseter, komandant bataljona in naposled komandant Zapadno-dolenjskega odreda. Sodeloval je pri osvoboditvi Dolenjskega in preživel Roško ofenzivo. Leta 1943. je šel na Primorsko kot komandant tržaško-primorskega odreda. Kmalu je postal komandant V. brigade »Simona Gregorčiča« in je skupno z generalom Avšičem napravil prvi pohod v Benetico. Brigada je 10. maja 1943 na Kolovratu in Matajuru vodila prvo borbo na Primorskem. Nato je bil komandant XXX. Divizije, s katero je izvršil še dva pohoda v Benetico in Režijo. Zaradi svojih sposobnosti in junaštva je napredoval v čin podpolkovnika. Marca 1944 je postal načelnik štaba IX. Korpusa in bil do osvoboditve Trsta, Tržiča, Gorice, Kobariča, Krnina, Čedad, Režije in Vidma na tem mestu. Po osvoboditvi je bil komandant tržaškega, sedaj vipavskega vojaškega področja. Je član glavnega odbora OF in vrši sedaj posle sekretarja mariborskega okrožja OF. Na listi za Zvezno skupščino kandidira kot namestnik v okraju Jesenicah.

Moram reči, da verujem, da bo 11. november veliki pregled za vrednosti vseh jugoslovanskih žena. 11. novembra bodo žene pokazale, kaj hočejo. Afi hočejo tisto staro, kar jih je uklepalo v podrejenost, ali novo, ki ženi nudi najboljše izgled. (Tito ženam Zemuna.)

Volitve 11. novembra bodo velika ljudska zmaga in veličasten narodni praznik. To bo dan splošnega ljudskega veselja, to bo dan dokončnega zloma mračnih sil preteklosti. (Moša Pijade v Beogradu.)

„Dovolj je 25 let suženjstva“

Ako greš iz Gorice proti Trstu, proti Vipavi, Brdom ali Kobariču, srečuješ na pročelijih hiš, na obcestnih zidovih napise, ki dajejo izraza težnjam in volji Primorskega ljudstva ter izpričujejo njegovo odločnost v zasledovanju ciljev, ki se jih je postavilo v tej borbi za osvoboditev.

Na svojo hišo je briški kolon zapisal »Dovolj je 25 let suženjstva«. Okusil je vse posledice krivičnega miru, ki je izročil njega in njegovo zemljo na milost in nemilost italijanskemu imperializmu. Pripravljen je dati vse, samo da se krivica in ponižanje ne bodo ponavljala. To ni poedinec, tako je razpoloženje našega ljudstva. Ko čujejo glasove o tem, da je ta zemlja zopet na trgu, da vsa prelita kri, vse požgane vasi, neizmerno trpljenje zadnjih let nekaterim še niso dovolj visoka cena za našo svobodo, izjavljajo naši kmetje: »Posekali bomo trte in požgali naše domove ter odšli s trebihom za kruhom, samo ne več nazaj v staro«.

Fa ne samo Slovenci, tudi večina italijanskega ljudstva, ki živi na tem ozemlju skupno z nami in ki si želi miru, kruha in demokratičnih pravic, se ob vsaki prilika izraža za priključitev k Demokratični Federativni Jugoslaviji. Kje naj iščemo jasnejših dokazov?

Na meji med Julijsko Krajino in Videmsko provinco so bile postavljene deske, ki kažejo, kje neha »sporno« ozemlje. V nekaj dneh se je taka deska premaknila za 10 km proti zapadu. Furkanski kmetje, ki so to storili, vedo kje je zanje življenje in svoboda.

Več italijanov, ki so služili v Jugoslovanski armadi, so videli, kako poteka življenje v novi Jugoslaviji in ki so bili nato demobilizirani in poslani v domače kraje, se sedaj vrača k nam z željo, da bi se povrnili v Jugoslavijo. Primerjali so življenje v svojih rojstnih krajih v srednji Italiji, Kalabriji in drugod z življenjem, ki so ga videli v novi Jugoslaviji. Hočejo dela, kruha, a predvsem svobode in svojih pravic. Zato želijo tja, ker bodo to imeli.

Naše ljudstvo še ni svobodno; ne uživa še sadov svoje borbe, niso še uresničene želje in cilji tistih, ki so dali svoja življenja za svobodo skupne domovine vseh jugoslovanskih narodov. Še so sile v svetu, ki skušajo barantati z nami. Proti takemu barantanju se odločno bori in upira vse naše ljudstvo, ki zahteva spoštovanje samoodločbe narodov zagotovljenje z atlantsko listino.

Primorcem je razumljivo, da so proti naši svobodni temne imperialistične sile v svetu, ki ne poznajo našega položaja, naše borbe, Bazo-viških žrtve, Tomazića in drugih, Primorskih narodnih herojev Premra, Tomšiča, Šercerja, ki ne poznajo tisoče drugih junakov padlih v tej

borbi, ki ne poznajo edinstvenega primera požrtovalnosti našega ljudstva, ki je med vsemi narodi sorazmerno največ žrtvovalo v borbi proti fašizmu.

Toda naše Primorsko ljudstvo obtožuje kot zločince ene, ki so v domovinski vojni stali na strani okupatorja, mu pomagali pri zatiranju lastnega naroda. Še več, ki se po sramotnem porazu, ki so ga doživeli kot okupatorjevi sodelavci na vojaškem, političnem in moralnem polju, upajo nastopiti še danes proti lastnemu narodu.

Mi na skrajnem zapadu slovenskih mej prav dobro vemo kdo se bori za naše pravice in zato dajemo vse spoštovanje in zaupanje sedanjim resničnim voditeljem jugoslovanskih narodov. Toda zavedamo se prav dobro tudi pomena nastopa naših sovražnikov priključitve Julijske Krajine k Demokratični federativni Jugoslaviji, ki z raznimi »pastirskimi pismi« in ostavkami poskušajo vse, da bi uničili sadove domovinske vojne, borbe Primorskega ljudstva, ki je pripravljeno ponovno borbo samo, da se uresniči njegovi cilji. Tisti skofje in tisti ministri, ki trmasto nakažujejo svoje izdajalske delo, vršijo ponovni zločin nad svojim toliko preizkušenim narodom. Ne čudimo se, da pošteni duhovniki niso hoteli »pastirskega pisma« učiteljev resnice« brati v cerkvi. Pri nas je bilo »pismo« ocenjeno s tem, da je bilo prevedeno v italijanščino in v celoti objavljeno v najbolj lažnjivem in zlobnem časopisu »Vita nuova«.

Naši ljudje, pošteno verujo ljudstvu, ki se je imele priliko seznaniti z »resnicami« jugoslovanskega episkopata o grozodejstvih v Jugoslaviji je modrovala takele: Mi vemo kaj pomeni za nas izdati pastirsko pismo v trenutku, ko narodi Jugoslavije vodijo neizprosno borbo za osvoboditev vseh Slovencev. Vemo tudi, da je izšla pastirska poslanica v momentu, ko se narodi Jugoslavije pripravljajo na volitve, s katerimi bodo potrdili njihovo odločnost, braniti in utrditi pridobitve domovinske vojne. Vemo, da pastirsko pismo in trošenje laži, ki jih navaja, pomeni prodajati nas ponovno italijanskim imperialistom. Isti je čitj neiskrenih ministrov, ki so vsaj posredno odgovorni za Rapallo, ki so nas v letih borbe raje ovirali kot, da bi nam pomagali, in ki so se sedaj vrnili da bi izpodležili državo, ki je bila brez njih zgrajena.

Ne izgubljamo besed. Odgovorjamo tako kot je dejala Primorska mati - partizanska vdova, ki ima doma še kopico otrok, za seboj pa goro trpljenja in je sedaj spoznala vso podlost namenov in pastirskega pisma i ostavk: »Če hočejo gospodje skofje in ministri pod rimsko nadvlado, naj izvolijo! Mi hočemo miru, bratstva in svobode, hočemo v Jugoslavijo maršala Tita.«

Tugo:

VSE TO MORAMO POVEDATI

Zadnjič sem šel mimo hiše, kjer je bil pod okupacijsko gestapo. Velika, mračna hiša je to. In ko sem šel mimo vrat, se mi je zadelo, ko da je tam še vedno nabito: »Geheime Staatspolizei«, in da so na tlakovanih ploščicah na hodniku srage krvi. Tedaj sem se spomnil še enkrat natanko, kako je bilo takrat.

Takrat je bila prežgodnja pomlad. Nenavadno zgodaj so se spustili topli vetrovi po dolini in sonce je neusmiljeno topilo sneg, ki je še pred kratkim na debelo pokrival zemljo. Razorana cesta se je bleščala, polna vode, ki se je stekala po kolesnicah, in kadar je zavozil avto po njej, so blesteče se kapljice zabrizgale na vse strani ter se zarile v sneg ob cesti. Avto je bil sivozelen in zadaj pokrit s platnom, tako da fant, ki je sedel tam, ni videl sonca, ne bleščajočega snega in ne drobnih kapljic, ki so pršele izpod koles. Pa tudi če bi ne bilo platnene strehe, bi najbrže ne videl ničesar: kajti roke je imel zvezane na hrbtu, trdo, da so mu verige rezale zapestja. Pretepen je bil, razmršen, otekel in krvav po obrazu. Na vsaki strani nasproti so sedeli štirje SS-ovci. Dva sta ves čas merila s puškami vanj, kot bi se še vedno bala, da jima uide. Enkrat je že to poizkusil, tam gori pod Storžičem, kjer so ga ujeli. Zdalj pa se ni zmenil več, ne za puške, ne za vojaške okrog sebe.

Pred gestapom se je avto sunkoma ustavil. Fanta so hoteli izvesti iz avtomobila, pa je prezirljivo odinil gestapovce in vzravnal stopil po tlakovanih

ploščicah in po stopnicah na hodnik. Tam je stal in čakal med dvema stražarjema in sonce, ki se je vlivalo skozi velika okna na hodnik, je toplo božalo njegov razbiti obraz.

Čez čas so se odprla vrata sobe. Z rokami na hrbtu je stopil na hodnik gestapovec, tik pred fantom in se zarežal vanj. Bil je vodja gestapovcev, velika in črna, košate obrvi so se mu spuščale kakor Mefistu globoko na nos. Pravili so, da je imel tak pogled, da se je lisica, ki je včasih glodala človeške kosti na dvorišču, umaknila pred njim globoko v svojo kajbo. Fant je že slišal o njem, vendar se mu ni zdel tako grozen, zdaj, ko je stal z rokami na hrbtu pred njim in se smehljaj s kotičkom ustraic.

Nenadoma pa se je gestapovecva desna roka izmuznila izza hrbta. Obvisela je za trenutek, kakor ne bi vedela kaj, nato pa sta ga udarila čez fantov obraz in spet padla nazaj na hrbet. Fantov obraz je polila kri. Toda stal je še vedno vzravnar in se ni zmenil za toplo in slano kri, ki je silila v usta in za vrat. Le oči je odprl na široko in se zastrelmel v gestapovca. Ta je stal še vedno brez besed pred njim. Čez trenutek pa je pristopil bliže, prav tesno k njemu. Roki sta spet zdrsnili s hrbta in padli fantu na ramena, nato pa sta ga stisnili čez glavo in čez senca, skoraj kakor da bi ga hoteli pobožati. Na obeh pa sta se roki ustavili. Gestapovec je trzil z obrazom in zarinil palce v oči, ki so široko strmele vanj. Fant je vztrepetal, se vzpel, nato pa je lahko zastokal in se sesedel v rokah, ki so ga spremljale prav do tal in se mu v strahoviti bolečini zarivale v oči.

Gestapovec je stopil nazaj. Spet je položil roki na hrbet in čakal. Fant je zastokal in se vzdramil. Vzpel se je ob steni, se zamažal in se trudil, da bi pogledal skozi krvave, boleče oči. Toda videl ni ni-

česar. Le za drobno sekundo je občutil svetlo steklo v oknu, ki se je blestelo v soncu, in vrh jablane, ki se je stezala pod njim. Potem se je znova zamažal ter se pogljal z glavo skozi steklo.

Še preden si je razbil glavo na tlakovanih ploščicah na dvorišču, sta udarila za njim dva strela. Potem je zgoraj nekdo strahovito zaklel. On pa je ležal na tleh z razbito glavo in lisica, ki se je priplazila iz kajbe, je hlastno srkala toplo kri, da je prej ne popije sonce, ki se je bleščalo na razbitem steklu okrog fantove glave.

Tega sem se spomnil, ko sem šel mimo vrat in sem videl tlakovane ploščice na dvorišču. Toda to še ni vse, kajti takoj nato sem se spomnil še nečesa.

V sosednji hiši je pod streho stanoval moj tovariš. Okno njegove sobe je gledalo na dvorišče in na hodnik gestapa. Mnogokrat so se slišali prav do okna udarci jermena, pridušeno stokanje ali bolešno kričanje. Takrat je tovariš odmaknil zaveso na oknu in je videl strašne stvari. Neke noči so pobili šestnajst ujetih partizanov. Zmetali so jih kot drva na dvorišče in psi so se trgali za njihove kosti. Vmes pa je skakala iz kajbe lisica, pograbila je kos mesa in se brž skrila nazaj, da ji ga ne bi iztrgali psi.

Nisem bil še dolgo v partizanih, ko sem srečal tega tovariša, ki je prišel kmalu za menoj in je tudi nosil puško. Takrat mi je pripovedoval o fantu, ki se je vrgel skozi okno na dvorišče. On ga je videl iz svojega stanovanja. Takoj drugi dan je odšel v partizane. In kadar sva pozneje še govorila o tem, je vselej dejal s tiho grozo: »Pomislite, palce mu je zarinil v oči!« In čez čas je pristavil: »Samo da jim ne bi prišel nikoli v roke!«

Spomladi nekoč so Švabi napadli bataljon. Pijani so se zaganjali vedno znova pod naše strojnice in vedno znova jih je pogljal bataljon nazaj. Drugo jutro se je zarila s presunljivim tulenjem mina v jarku za tovarišem, ki je prav takrat zagrabil žarečo cev strojnice, da bi jo zamenjal. Udarec mine ga je treščil ob zemljo. Pozabil je na vse, le cev je še obdržal v roki. Prav takrat so spet navahili Švabi.

Sprva smo vsi mislili, da je padel. Pozneje pa smo izvedeli, kako je bilo. Bil je le v nezavesti in so ga odvlekli Švabi s seboj. Odpeljali so ga na gestapo, prav tja, kjer je bil doma. Strašno so ga mučili. Nazadnje ga je nek gestapovec na križišču sredi polja napol mrtvega izvelkel iz avtomobila in ustrelil.

Nanj sem se spomnil, ko sem gledal tlakovano dvorišče, in se mi je zdelo, da so ploščice krvave. »Pomislite, palce mu je zarinil v oči,« je dejal takrat. Prav gotovo bi skočil tudi on skozi blesteče okno, če bi le mogel.

Sedaj tam ni več gestapa. Tudi pse in lisice so pobili. Konec vojne je in prav za prav bi morali pisati o novem življenju. O tem, kako so se vrnili ljudje iz taborišč in ječ, kako obnavljajo domove, kako udarjajo klavira in brne stroji v tovarnah in kako je kmet prišel za plug ter zoraal brazde v osvobodeno zemljo. Toda namesto o tem še vedno pišemo, kako so ljudje trpeli v taboriščih, kako so goreli domovi, kako so streljali talce iz tovarn in kako je padel kmetov sin v partizanih.

Vse to pa moramo povedati. Tega ne smemo pozabiti. Kajti iz tega je vzklilo novo življenje, o katerem bomo pisali jutri.

Za Ljudsko fronto! Za zedinjeno Slovenijo!

Naloge nadzorne komisije pri Izvršnem odboru Osvobodilne fronte

Delo Osvobodilne fronte v odnosu do slovenskega naroda je bilo in je v vsem njenem bistvu, to je v njeni borbi za svobodo in za zmago ljudskih pravic ter v njeni duhovni preobrazbi najširših ljudskih množic povsem svojstveno. Ta svojstvenost Osvobodilne fronte, ki je od vsega početka združila v svojo organizacijo veliko večino slovenskega naroda, ima poudarek v tem, da je Osvobodilna fronta razumela in žela združiti, povezati in dvigniti vse pozitivne sile v našem človeku, ki so bile v njem pod silo suženjskih razmer omrtvičene vse dotlej, dokler jih ni prav Osvobodilna fronta s svojim močnim gibanjem zdramila in aktivizirala. Osvobodilna fronta, ki je skrajša predstaviteljka tako politično, kakor zakonodajno telo slovenskega naroda, je sporedno z razvojem Osvobodilne fronte gradila oblast in upravo. Dokler ni bil osnovan Slovenski narodno osvobodilni svet, je Osvobodilna fronta izdajala odloke, urede in pravila za izvršitev državne telesa federativne enice.

Ko je bil uzakonjen Slovenski narodni osvobodilni svet, je le-ta postal slovenski parlament, ki mu je pripadala vsa zakonodajna in izvršna oblast. Zakoni, ki jih je izdala Predsedstvo Slovenskega narodno osvobodilnega sveta, so postavili življenjske svobodnih državljanov na nove osnove, določili njihove pravice in dolžnosti. Slovenski narodni osvobodilni svet, predstavnik slovenskega naroda, je torej uredil zakoniti položaj osvobodjenega državljanja.

Osvobodilna fronta pa je še nadalje ostala edinstveni politični instrument slovenskega naroda, čuvar pridobitve Osvobodilne fronte in porok ljudske demokracije. Po osvoboditvi se je Osvobodilna fronta z osvobodilnimi frontami ostalih narodov Jugoslavije združila v močeno vsedržavno Ljudsko fronto z genialnim maršalom Titom na čelu. Osvobodilna fronta je kot sestavni del vsedržavne Ljudske fronte dobila trdno organizacijsko obliko z razširjenimi temeljnimi točkami in jasno začrtanimi nalogami. Uveljavljanje teh temeljnih točk in izvrševanje teh nalog, je dolžnost vsakega člana Osvobodilne fronte, bodisi v zasebnem ali javnem, od uradnem in poslovnem življenju. Vse večji meri pa velja to za vse ustanove Osvobodilne fronte in vse njene odbore.

Razumljivo je, da so se in se še pojavljajo v delu posameznih članov Osvobodilne fronte in v posledici tega tudi nekaterih odborov Osvobodilne fronte pomanjkljivosti in večje ali manjše nepravilnosti. Gre bodisi za primere zavestnih napak, ki jih zagreše samo formalni člani Osvobodilne fronte, ki so se vanjo na katerikoli način vtihotapili, ali pa za pogoje, ki jih delajo tudi aktivisti. Dogaja se, da aktivisti na terenu v nasprotju s ljudsko demokracijo svoj položaj monopolizirajo, že v kalu ubijajo tudi konstruktivno kritiko, odbijajo dobromerne in delavne ljudi ter tako izgubljajo stik z osnovnimi množicami, ki so edini vir, iz katerega črpa Fronta svojo moč in rast.

Nepravilnosti, ki se pojavljajo na terenu in imajo svoj izvor v birokratizmu, karizizmu, oblastnosti itd., skratka dela, ki so v nasprotju s smerjo Osvobodilne fronte, meramo odpravljati predvsem s pravilno politično in moralno vzgojo članov Osvobodilne fronte. Program Fronte postavlja vsa politična vprašanja dolžno in pomeni vsako delovanje, ki ni v skladu s tem programom, odmaknjen od fronte linije. Načela Fronte niso in ne smejo postati fraze za množična zborovanja, temveč jih mora vsak član Fronte s srcem in razumom dojeti in se po njih ravnan. Naloga aktivistov pa je, da so poborniki frontnih načel, njih najboljši poznavalci in izvrševalci.

Pa tudi tedaj, ko bi bile razmere in tem pogledu do kraja urejene in zadovoljive, je razgibanost v delu posameznih organizacij, oblasti in uprave tolikšna, da je možna tuda ukrepi, ki sicer ne kršijo zakona, zaradi česar tudi javni tožilci kot čuvar zakonitosti niso poudarili posebnosti, ki so pa vendar za posameznika krivične, v kolikor je bilo postopanje pred obzira takšnih ukrepov ali po njej v nasprotju z načeli Osvobodilne fronte. Taki primeri so se že pojavljali med osvobodilno borbo, pojavljajo se pa tudi sedaj po osvoboditvi. Po večini gre za formalne in subjektivne, morda celo pravilno odločbe ali ocene, ki jo pa prizadejati občuj za krivice. V pravem pogledu mu s tako oceno ali odločitvijo sicer ni bilo storjeno protizakonito dejanje, vendar se čuti moralno oskodenega in v družbi svobodnih državljanov zapostavljenega. Zakon ne posega povsem vestransko in osebni in moralni položaj posameznika v družbi, da bi urejal njegov ugled in veljavo ter ga ščitil na vse strani. To so slejkoprej zadeve politične organizacije, česar se je zavedal izvršni odbor Osvobodilne fronte, ki je že med osvobodilnim bojem dobil v pretes take primere.

Kakor rečeno, gre pri teh primerih za dejanja, ki sama po sebi sicer niso nezakonita, vendar so za prizadelega krivična. Pripadniki Osvobodilne fronte pa mora imeti po načelih osvobodilnega gibanja in iz njega izhajajočih demokratičnih pravic, ne le zgolj občutek, temveč popolno zavest in prepričanje, da mu Osvobodilna fronta varuje tudi vse moralne pravice ter mu nudi svojo moč in oporo, kadar je v teh pravicah prižadet in prikrščen. Poleg ostalih je bil tudi to eden izmed razlogov, ki so privedli do sklepa o

ustanovitvi nadzorne komisije pri Izvršnem odboru Osvobodilne fronte. Njene naloge so mnogostanske: kot čuvar smeri Osvobodilne fronte mora aktivno posegati v vsa javna področja, kjer se načela Osvobodilne fronte kršena ali nepravilno izvajajo, oblikovati lik aktivista in skrbeti za ohranitev vseh moralnih vrednot, pridobitvenih z velikimi žrtvami Osvobodilne borbe.

Sklep o ustanovitvi nadzorne komisije pri Izvršnem odboru Osvobodilne fronte pravi: »Da se posveti skrb moralni vzgoji pripadnikov Osvobodilne fronte in da se omogoči vsakomur pritožba proti nepravilnemu postopanju in nezgodnemu življenju pripadnikov Osvobodilne fronte, da se nadalje ohrani in zagotovi osvobodilnemu gibanju na Slovenskem razvoj po smernicah, ki jih postavlja Osvobodilna fronta slovenskega naroda, ter da se končno vskladi čelo in nastopanje slehernega pripadnika Osvobodilne fronte s temi smernicami in občinimi koristimi slovenskega ljudstva, se ustanovi nadzorna komisija pri Izvršnem odboru Osvobodilne fronte.«

Glede nalog nadzorne komisije govori sklep o ustanovitvi v drugem delu: »Naloga nadzorne komisije je zlasti v tem, da pomaga izvršnemu odboru Osvobodilne fronte kot političnemu predstavniku slovenskega osvobodilnega gibanja pri pravilnem usmerjanju dela pripadnikov Osvobodilne fronte, bodisi, da ga ti izvršujejo kot politični delavci, bodisi kot organi slovenske narodne oblasti in javne uprave, ali kot člani naših gospodarskih, socialnih, znanstvenih, kulturnih in vseh drugih ustanov, nadalje, da sprejema pritožbe in predloge prizadetih glede napačnega postopanja oz. poslovanja teh oseb ter da preko ustreznih organizacij in forumov Osvobodilne fronte posreduje rešitev takih pritožb; končno, da skrbí za pravilen politični razvoj in za zgradbo življenja pripadnikov Osvobodilne fronte.«

Pri teh določenih nalogah se more in mora nadzorna komisija uveljavljati v mnogoterih primerih zasebnega, javnega, upravnega in oblastvenega udejstvovanja sploh. Čeprav nadzorna komisija sama nima nikoli

kršne eksekutivne moči, je po svoji matični organizaciji Osvobodilne fronte oz. njenem izvršnem odboru v stanju in je dolžna neposredno odpravljati vse napake, ki se pojavljajo v delu frontnih organizacij. Nenehno se mora narodna komisija truditi za pravilno in pravično usmerjanje dela frontnih članov, jih politično in moralno vzgajati ter skušati doseči v njih nekakšno idealno stopnjo članске zavesti v pogledu pravic in dolžnosti.

Seveda pa bi se moglo vse delo nadzorne komisije izmahniti v forum, ki bi imel zgolj opravka s tisočimi malimi spori in nadlogami med posamezniki. S pravilnim razumevanjem svojih nalog, pa morajo odbori Osvobodilne fronte samostojno reševati večino spornih zadev v svojem področju. Obtem morajo v trdno politično vzgojo le-te preprečevati. Odborom Osvobodilne fronte ne smemo jemati niti se sami ne smejo odrekati tem nalogam, kajti oni so slejkoprej žarišče vsa dela. Z desednostjo in vztrajnostjo pri vzgoji najširših množic bodo odbori Osvobodilne fronte vsestransko dvigali politično in moralno zavest svojih pripadnikov ter jih usmerjali po načelih našega gibanja.

Za organizacijo svojega dela je nadzorna komisija postavila pri vsakem okrožnem odboru Osvobodilne fronte organ nadzorne komisije pri izvršnem odboru Osvobodilne fronte, sestoji iz 3-4 članov pod vodstvom poročevalca. Pri okrajnih odborih Osvobodilne fronte pa so določeni poverjeniki nadzorne komisije pri izvršnem odboru Osvobodilne fronte, ki zbirajo gradivo ter opozarjajo po okrožnih organih nadzorno komisijo pri izvršnem odboru Osvobodilne fronte na pomanjkljivosti in napake v javnem delu posameznikov, odborov Osvobodilne fronte itd. Delovanje pomožnih organov nadzorne komisije pa nikakor ne sme biti omejeno le na zbiranje gradiva, temveč morajo ti organi predvsem vzgojno in aktivno pomagati pri odpravljanju pogojev na terenu, vse seveda v obsegu svojega delokroga.

Po svojem delu je nadzorna komisija močan, neposreden faktor pri politični izgradnji našega svobodnega človeka in njegove države. Za njeno dokončno idealno ureditev pomenja nadzorna komisija njeno in potrebno ustanovo, ki doprinese s svojim delom velik del k izgradnji federativne Slovenije in Titovi Jugoslaviji.

valnino, v nasprotnem primeru pa pripada dodatek materi. Če ima oče zasebni poklic, tedaj materi kot državni upokojenki ne pripada dodatek, razen če je oče siromšen in nesposoben za pridobivanje.

Pravica do rodbinske pokojnine

Pravico do rodbinske pokojnine imajo zakonska žena, zakonski in nezakonski otroci in roditelji državnega uslužbenca ali upokojenca, ki ima najmanj pet let efektivne službe, pa je umrl kot aktivni uslužbenec ali osebni upokojenec.

Če je državni uslužbenec pri kakem državnem poslu ali o priliki takega posla brez svoje krivde zgu-bil življenje ali pa je bil ranjen in je na tem umrl, pa nima pet let efektivne službe, se rodbinski določi pokojnina, kakor da bi imel pet let efektivne državne službe.

Otrokom pripada rodbinska pokojnina do končnega 16. leta starosti odtodno do 23. leta, če se otrok šola. Izjemno imajo starejši otroci, ki so nesposobni za pridobivanje, pravico do pokojnine, če je ta nesposobnost nastala pred izgubo pravice do pokojnine.

Rodbini državnega uslužbenca, ki je bil v dobi okupacije odpuščen ali je moral službo zapustiti zaradi sodelovanja in podpiranja narodno osvobodilne borbe in je padel v borbi ali je bil ustrejen od okupatorjev odtodno njegovih pomagačev ali pa je umrl zaradi trpinčenja odtodno v koncentracijskem taborišču, pa na dan smrti ni imel pet let službe, se določi rodbinska pokojnina, kakor da bi imel pet let efektivne službe.

Vse rodbinske pokojnine se delijo v štiri skupine po naslednji razdelitvi: I. skupina: za enega člana rodbine 2400 din, za dva člana 2600 din, za tri člana 2800 din, za štiri člane 3000 din, za pet ali več članov 3200 din; II. skupina: 2000, 2200, 2400, 2600 odtodno 2800 din; III. skupina: 1600, 1800, 2000, 2200, 2400 din; IV. skupina: 1200, 1400, 1600, 1800 in 2000 din.

Rodbinska pokojnina ne more biti večja kakor osebna pokojnina ene osebe, od katere izvaja rodbina pravico do pokojnine. Zvezni minister za finance bo izdal pravilnik o razvrstitvi rodbinskih upokojencev v posamezne skupine rodbinskih pokojnin.

Osebam, ki uživajo državno pomoč (milosrdno, vzdrževanje in slično) v mejah pokojninskih predpisov, se določi pomoč v višini 1000 do 1250 din mesečno, če nima drugih sredstev za vzdrževanje. Njihovi rodbinam pa se določi pomoč v višini 75% gornjih zneskov. Pomoč emigrantom iz Sovjetske zveze na podlagi § 113. finančnega zakona za leto 1938/39 in § 123. finančnega zakona za leto 1939/40, se po pravilu uklene.

Uživalcem pomoči, podpor in nagrad z značajem narodnega priznanja, odobrenih na podlagi posebnih zakonskih predpisov, se podaljša izplačevanje v zneskih, ki so jim bili izplačani do aprila 1941. Ustavi pa se izplačevanje pomoči, narodnega priznanja, podpore itd., individualno določenih s posebnimi zakoni. Take osebe se lahko obrnejo na narodno predstavništvo zaradi ponovne določitve pomoči.

Izguba pravice do pokojnine po izvršeni reviziji

Upokojenci in uživalci pomoči, podpore itd., ki jim je bila določena pokojnina ali pomoč po tej uredbi, izgube to pravico: 1) z izgubo državljanstva, 2) z izgubo aktivne in pasivne voljne pravice (razen v primeru postavljanja pod skrbstvo), 3) z obsodbo sodišča na izgubo pravice do pokojnine, 4) z obsodbo sodišča zaradi zločina ali prestopa proti narodni časti, 5) z disciplinsko obsodbo in 6) z vstopom v javno službo za čas, dokler traja ta služba.

Pristojni minister zveze odtodno federalne vlade lahko izreče za določen čas izgubo pravice do pokojnine, pomoči itd., onemu upokojencu ali uživalcu pomoči, ki neče v primeru reaktiviranja sprejeti državne službe, razen, če bi s tem reaktiviranjem dobil manjšo plačo, kakor znaša pokojnina.

Izguba pravice do rodbinske pokojnine

Rodbinska pokojnina ali pomoč določeno po tej uredbi, izgube v primeru postavitve pod skrbstvo, 3) z obsodbo sodišča na izgubo pravice do pokojnine, 4) z obsodbo sodišča zaradi zločina ali prestopa proti narodni časti, 5) z disciplinsko obsodbo in 6) z vstopom v javno službo za čas, dokler traja ta služba.

Pristojni minister zveze odtodno federalne vlade lahko izreče za določen čas izgubo pravice do pokojnine, pomoči itd., onemu upokojencu ali uživalcu pomoči, ki neče v primeru reaktiviranja sprejeti državne službe, razen, če bi s tem reaktiviranjem dobil manjšo plačo, kakor znaša pokojnina.

Izguba pravice do rodbinske pokojnine

Rodbinska pokojnina ali pomoč določeno po tej uredbi, izgube v primeru postavitve pod skrbstvo, 3) z obsodbo sodišča na izgubo pravice do pokojnine, 4) z obsodbo sodišča zaradi zločina ali prestopa proti narodni časti, 5) z disciplinsko obsodbo in 6) z vstopom v javno službo za čas, dokler traja ta služba.

Pristojni minister zveze odtodno federalne vlade lahko izreče za določen čas izgubo pravice do pokojnine, pomoči itd., onemu upokojencu ali uživalcu pomoči, ki neče v primeru reaktiviranja sprejeti državne službe, razen, če bi s tem reaktiviranjem dobil manjšo plačo, kakor znaša pokojnina.

Izguba pravice do rodbinske pokojnine

Rodbinska pokojnina ali pomoč določeno po tej uredbi, izgube v primeru postavitve pod skrbstvo, 3) z obsodbo sodišča na izgubo pravice do pokojnine, 4) z obsodbo sodišča zaradi zločina ali prestopa proti narodni časti, 5) z disciplinsko obsodbo in 6) z vstopom v javno službo za čas, dokler traja ta služba.

Pristojni minister zveze odtodno federalne vlade lahko izreče za določen čas izgubo pravice do pokojnine, pomoči itd., onemu upokojencu ali uživalcu pomoči, ki neče v primeru reaktiviranja sprejeti državne službe, razen, če bi s tem reaktiviranjem dobil manjšo plačo, kakor znaša pokojnina.

Izguba pravice do rodbinske pokojnine

Rodbinska pokojnina ali pomoč določeno po tej uredbi, izgube v primeru postavitve pod skrbstvo, 3) z obsodbo sodišča na izgubo pravice do pokojnine, 4) z obsodbo sodišča zaradi zločina ali prestopa proti narodni časti, 5) z disciplinsko obsodbo in 6) z vstopom v javno službo za čas, dokler traja ta služba.

sklad mesečno 3% kosmate pokojnine, ne upoštevajoč rodbinske dodatke. Pokojnine in pomoči po tej uredbi se obdavčujejo kakor prejemki državnih uslužbenecov. Izvršje zaradi pravnomočnih terjatev se morejo dovoliti do ene tretjine, za državne terjateve ali alimentacije pa do polovice pokojnine odtodno pomoči brez rodbinskega dodatka.

Pravica do pokojnine po tej uredbi pripada od 1. januarja 1946 naprej. Po členu 5. odloka nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije z dne 19. decembra 1944. se ne bo postopalo.

Zvezni minister za finance bo s pravilnikom določil primere, v katerih se lahko določi pomoč osebam, ki po tej uredbi izgube pravico do pokojnine zaradi nezgodnosti let službe ali nezgodnosti starosti. Nadalje bo predpisal, kaj se ima smatrati kot efektivna služba. S pravilnikom bo izvršena razdelitev upokojencev na zvezne in federalne. Končno bo zvezni minister za finance predpisal podrobne odredbe za izvršitev te uredbe in izdal potrebna pojasnila in tolačenja za izvajanje te uredbe.

Uredba o upokojitvi državnih uslužbenecov

Druga uredba, ki se nanaša na upokojitve državnih uslužbenecov, določa naslednje: Državni uslužbenec, ki jim je prenehala aktivna služba v dobi vojne od 6. aprila 1941. do osvoboditve in niso bili prevzeti v službo demokracije federativne Jugoslavije, se upokojijo z dnem uveljavljanja te uredbe, ako izpolnjujejo pogoje iz uredbe o ugotavljanju pravice do pokojnine.

Državni uslužbenec, ki jih je osvoboditev zatekla v službi ali v ujetništvu, pa so bili po osvoboditvi odtodno po povratku iz ujetništva stavljeni na razpoložanje in niso bili prevzeti v državno službo demokracije federativne Jugoslavije, kakor tudi državni uslužbenec, ki so bili prevzeti v državno službo in so bili pozneje stavljeni na razpoložanje, se upokojijo z dnem uveljavljanja te uredbe, ako izpolnjujejo pogoje iz uredbe o ugotavljanju pravice do pokojnine.

Državni uslužbenec, ki so bili upokojeni v času vojne od 6. aprila 1941. do osvoboditve in ki so jim bile odločbe o upokojitvi razveljavljene po členu 8. odloka AVNOJ-a z dne 3. februarja 1945 pa niso bili po osvoboditvi prevzeti v državno službo, se upokojijo z dnem uveljavljanja te uredbe, ako izpolnjujejo pogoje iz uredbe o ugotavljanju pravice do pokojnine.

Izdajanje individualnih rešitev v gornjih primerih se vrši po službeni dolžnosti in spada za uslužbenca, ki so bili zaposleni v posameznih ministrstvih odtodno ministrstvom, neposredno podrejenih ustanovah, v pristojnost zveznih ministrstev. Predsedništvo ministrskega sveta bo izvršilo upokojitve uslužbenecov bivše narodne skupščine in senata, državnega sveta, glavne kontrole in predsedništva ministrskega sveta, kolikor ti uslužbeni niso prišli v pristojnost posameznih ministrstev.

Za državne uslužbence, ki so v službi posameznih federalnih enot ali so tem enotam stavljeni na razpoložanje, izdajo rešitve o upokojitvi federalni organi. Podrobna navodila o tem bodo izdala federalne vlade in s sporazumi s finančnim ministrstvom.

Državni uslužbenec, ki so bili po osvoboditvi prevzeti v državno službo in izpolnjujejo pogoje za prejemanje pokojnine po uredbi o ugotavljanju pravice do pokojnine, se lahko upokojijo, če to zahtevajo interesi službe. Odločbo o upokojitvi izdaja organ, ki je pristojen po uredbi o postavljanju in naspredovanju državnih uslužbenecov z dne 2. aprila 1945.

Z zakonom se bo naknadno rešilo vprašanje priznanja let službe in zadajnjega pokojninskega zavarovanja uslužbenecov, ki po uredbi o ugotavljanju pravice do pokojnine niso dosegli potrebnega števila let službe ali starosti.

Verska komisija pri SNOS

Narodna vlada Slovenije podpira obnovo cerkva

Ko je predsedstvo Narodne vlade Slovenije v razgovorih s predstavniki cerkve obljubilo podporo za obnovo porušeni cerkvi in potrebnih nadarbinskih poslopih, so se v teku avgusta in septembra začele stekati pri Narodni vladi Slovenije in pri Verski komisiji pri SNOS-u razne prošnje. V septembru je nato Predsedstvo Narodne vlade Slovenije odobrilo za pravilo cerkva na območju ljubljanskega škofijskega ordinariata kredit v znesku din 1.000.000 in za popravilo cerkva na območju lavantinskega škofijskega ordinariata kredit v znesku din 500.000. Z odredbo 2. oktobra 1945 je Predsedstvo otvorilo pri Denarnem zavodu Slovenije in Ljubljani dobrotmetje v znesku din 1 milijona, oziroma 500.000 din v korist omenjenih cerkvenih ustanov.

Po čim najkrajšem postopku, da se glavna dela opravijo še pred zimom, je nato Verska komisija, upoštevajoč vse prošnje, ki so se do dne dispozicije s tem kreditom natekle pri njej, po posvetu z ordinariatom in v soglasju s krajevnimi odbori, razdelila ta denar. Tako so bili nakazani za najnujnejše popravilo cerkve in najpotrebnejši nadarbinski poslopi v

Verska komisija pri SNOS

Opozorilo kolonistom, namenjenim sredi novembra v Banat

Večji del kolonistov, ki so namenjeni v Banat, še vedno ne ve, kaj lahko vzame na pot in kaj ne. Objavljamo navodila naše komisije za kolonizacijo v Vrhu.

Leseno hišno opremo: postelje, omare, mize in stole dobijo družine tam, zato teh stvari ni treba jemati s seboj. Vsaka družina naj vzame vsaj dve stannjaci ter ostale posteljno, daje vso kuhinjsko posodo, vso obleko in obutev, kladlo zelje in repo, kumpir in ostale povrtnine. Hišno orodje, kakor žage, kladiva, sekire itd., kumpir in peč za segrevanje, kdor jih ima.

To jesen naj nihče ne jemlje s seboj živine, ker je tudi v Banatu letos pomanjkanje krme. Vso živino naj puste kolonisti čez zimo pri so-sedih in jo spravijo v Banat šele spomladi, ali jo pa prodajo. V Banatu bo vsaka vas dobila toliko živine, da bodo otroci imeli mleko in da bodo ljudje lahko obdelovali polje.

Agitirajte med znanci, ki so potrebni zemlje, naj se prijavijo za kolonizacijo že to jesen!

Nova številka „Ilustriranega Vjesnika“

Izšla je iz tiska 12. nova številka velikega, udnega, popularnega časopisa Ilustriranega Vjesnika z 8 stranmi bakristika in 16 stranmi teksta. List prinaša v slikah izbiro z volivnih shodov v Zagrebu in shodov iz vse države. Slike kandidatov Narodne fronte Hrvaške, Franjo Gazija in njegove rodbine v tej vojni, ustvarjanje narodne fronte

Hrvaške v Topuskem v mesecu ma-

ju 1944; tvornico Tivar v Varaždinu z reportažo iz tvornice v tekstu, shode za narod in republiko; Po-

dravje pred volitvami, obnovo Jedrostraja, nove pridobitve v našem kmečkem gospodarstvu, 12.000 poru-

šenih cest v Varšavi, dopise iz države, borbo proti pegavici, roman, novele, film, šah, modo, humor.

Od te številke dalje prinaša „Ilustriranega Vjesnika“ lekcije iz ruskega in angleškega jezika. Pisane od naših najboljših strokovnjakov po m-

derni in lahki metodi. Vsak bralec lista ima na ta način priliko, da se brezplačno nauči teh dveh najvaž-

nejših tujih jezikov. Cena številke din 5.

KINO SLOGA predvaja danes zadnjikrat

znameniti jugoslovanski dokumentarni film

KORAKI V SVOBODI

Predstave neprekinjeno od 14. do 23. ure.

ENOTNA VSTOPNINA ZA VSE SEDEŽE: DIN 5.

Uredba o ugotavljanju pravice do pokojnine

Nove pokojnine bodo veljale od 1. januarja 1946

Ze večraj smo na kratko poročali, da sta bili v Uradnem listu DFJ objavljene uredba o ugotavljanju pravice do pokojnine in uredba o upokojitvi državnih uslužbenecov. Prva uredba, ki ureja vprašanje pokojnin dosedanjih upokojencev, določa v glavnem naslednje:

Dosedanje pokojnine se v načelu priznavajo kot sredstvo socialnega zavarovanja državnih uslužbenecov in upokojencev ter njihovih rodbin, vendar se podvržejo reviziji. Za nadaljnje uživanje pokojnin veljajo predpisi te uredbe. Reviziji se podvržejo tudi drugi prejemniki iz državnih blagajne v obliki stalne mesečne pomoči, narodnega priznanja, vzdrževanja in podobno, ki so določeni v okviru zakonskih predpisov ali posebnih zakonov, idanih do osvoboditve.

Kdo ima pravico do pokojnine

Do pokojnine ali državne pomoči narodnega priznanja itd. nimajo pravice:

- 1) osebe, ki so s sodbo sodišča obsojene na izgubo narodne časti;
- 2) osebe, ki jim je odvzeta aktivna in pasivna voljna pravica;
- 3) osebe, ki so bile v dobi okupacije pod orožjem v službi okupatorja in njegovih pomagačev in niso prešle v narodno osvobodilno borbo ali niso to borbo na kakršen koli način podpirale;
- 4) osebe, ki so bile organizatorji, funkcionarji in aktivni člani v kvilinskih organizacijah in posameznih takih dela, razen onih, ki dokažejo, da so v teh organizacijah sodelovali samo na videz, da skodujejo okupatorju in njegovim pomagačem, in so pozneje vstopili v narodno osvobodilno borbo ali pa so tej borbi z delom pomagali;
- 5) osebi pokojenci, ki niso dovršili 50 let starosti, pa so sposobni za pridobivanje, in rodbinske upokojenke brez otrok, ki niso dovršile 40 let starosti, pa so sposobne za pridobivanje. Onim osebam upokojencem, ki bodo v petih letih po uveljavljanju te uredbe dovršili 50 let starosti, se bo izjemno določila izplačevala pokojnina po dovrstitvi 50 let starosti.

Pokojnino odtodno pomoč, narodno priznanje itd., ne morejo prejemati osebe in rodbinski upokojenci, ki imajo stalni mesečni dohodek, ki

Kdo ima pravico do pokojnine

Pravico do pokojnine imajo upokojenci, ki ima najmanj 10 let efektivne službe. Od tega načela se lahko odstopi samo pri osebah, ki so postale nesposobne pri službenem poslu.

Znesek osebne pokojnine se določa po efektivno prebitem času v državni službi in po činu odtodno skupini, ki jo je uslužbenec imel v času upokojitve. Za prvih 10 let službe gre upokojencu kot osebna pokojnina 50% osnove, za vsako nadaljnjo polovico leta pa se 1% osnove, vendar pa pokojnina ne more presegati same osnove. Pri izvršitvi nem prometnem osebju se računa za vsakega pol leta preko 10 let službe 1.5%, vendar pa tudi tu ne more biti pokojnina večja od same osnove.

Za izračunavanje mesečnega zneska osebnih pokojnin je določenih 18 pokojninskih osnov, in sicer: I. 5000 din, II. 4900 din, III. 4800 din, IV. 4700 din, V. 4600 din, VI. 4400 din, VII. 4200 din, VIII. 4000 din, IX. 3800 din, X. 3600 din, XI. 3200 din, XII. 2800 din, XIII. 2700 din, XIV. 2500 din, XV. 2400 din, XVI. 2200 din, XVII. 2100 din, XVIII. 2000 din. Zvezni minister za finance bo izdal pravilnik, po katerem bodo osebam upokojenci izvršeni po čim in položajnih skupinah v gornje pokojninske osnove.

Rodbinski dodatki

Poleg pokojnine pripada upokojencem rodbinski dodatek za otroke, in sicer po 175 din mesečno za vsakega otroka do 16 let starosti odtodno do 23 let, če se otrok še šola (pod pogojem, da nima nobenega dohodka ali štipendije ali brezplačnega mesta v zavodu). Nezakonski otroci so izenačeni z zakonskimi. Če sta oboje roditelja državna upokojenca, pripada rodbinski dodatek očetu, prav tako če sta oče in mati ločena in plača oče materj vzdrže-

Danes bo izšla prva slovenska ilustrirana revija »Tovariš«.

Vsa omenjena živila so visoko hranljive vrednosti in je zato dragocena za gospodinj, da nudijo članom svoje družine živila, ki so dragoceno po visokem odstotku beljakovin, jih prav sedaj najbolj pogrešamo.

Enotni pri volitvah, zmagovati v obnovi

Pred obnovo Planice

Lepa sončna nedelja — 24. oktober 1944. Pohorje se preliva v vseh barvah stajarske jeseni. Planica, razdrobljena vasica nad starodavnim Framom mirno leži v soncu.

Nenadoma rezka, polglasna povleka med kolovoz: Nemci so tu. Z avon stisnjen prihajajo, iz doline in od zgoraj, z Mariborskega koča. Polčija, pod vodstvom mariborskega Gesupa in močnega odreda Wehrmannschaffa... Ze gorijo prve kmetije, kmalu vse; v prasketanju požarov se udajajo strele.

Ko leže mrak, prijazne, v boju za osvoboditev tako zgrešene vasi, ni več. Postala je žrtev onemogočene fašistične baze, ki ni našel ničesar enega, kar je iskal. Počasno štrijo dimniki v zrak, v ruševinah se ti in se kači. Ljudje so zbežali v gozd, mnogi pa je policija polovila. Ti so njeji gnali lastno živino v dolino — odtod je šla njihova pot v Dachau. Ravensbrück in Belesca — ... žrtve pa so desetiški pokopali naslednje dni, ko so se prikradli iz gozdov.

V nekaj urah je postal trud in znoj mnogih kmetijskih rodov pepel in kup razvalin. Pod njimi se oblačijo poljedelski stroji in motorji (Planica je bila zelo napredna vas), vse neštete drobnarije od masega do velikega orodja, ki jih potrebuje kmetija, pa tudi cele vprege živine. Zgoraj je pes-črval v svoji košici, zgoraj je zbežala, ki je bil v njej ležal v zadnjem trenutku očetov deček, pred časi pa njegov oče in tudi ded; vse je postalo plen ogulja. Na robu vasi je stala ne po- sešno lepem mestu vaška šola. Zgo- relja je to fal.

Leto dni je minulo od usodnega 24. oktobra. Zgoraj je jesen v deželi poharvala je poharvala gozdova. Še Framo se vznemirja po stani oziroma po poltovorni avto. Na njem je skupina iz gradbenega oddelka mariborskega okrožja, ki bo izdelala načrte za kmetijsko obnovo Planice: dva arhitekta in dva geodeta s pomočniki — figuranti. Avto zmore le do Koprivnice — nato se pol ure strme hoje in naša skupina je pred ostanki prvih dveh požganih kmetij. Tu se začneva njeno delo: merjenje ostankov zidovja in temeljev, razgledna hribovska tla in se podrobno pogovarjajo o željah stavnih gospodarjev.

Tu gre za dokončno obnovo vasi, začnena pomol je bila seveda spro- žena že v maju. Organizirana je bila v kratkem času zelo energična in širokopotezna akcija za bedno Planico. Napori so bili razdeljeni v dva dela, ki sta tekla vzporedno. Na eni strani so se ustvarili, izko- riščajoč ostanki zidu, zasili hlevi in gospodarska poslopja, na drugi strani pa se je reševal problem za- stitnih stanovanj s postavitvijo sta- novanjiskih barak. Te barake so se sestavljale na licu mesta iz izgo- tovljenih delov, ki so jih bili pri- pečeni iz Maribora. Najtežavnejši del je bil nedvomno prevoz iz Ma- ribora na lice mesta, saj vsebuje vsaka baraka nad 20 kub. metrov lesa, večina celo nad 30 kub. metrov.

Tu se je ves okraj izkazal in le redki so bili, ki niso pomagali z vožnjami. Na stotine vožen je bilo izvršenih v 3 progah iz Maribora do Framo (14 km), iz Framo do Koprivnice in od tod po kolovozih do Planice, ki leži okoli 700 m nad morjem. Vse to je bilo izvršeno udarniško in so bili predloženi za vse te vožnje le trije računji. Poma- gal je tudi tovarni avtomobil Rde- čega križa.

Postavljenih je bilo 8 stanovanj- skih barak in barake za šolo, ki je en in pol krat večja od stanovanj- skih. Vsa vas je pomagala. Dela je vodil tesarski mojster z več stro- kovnimi pomočniki in nemškimi uje- niki. Kmalo so nastali prvi zasili hlevi in prve barake, v katere so se vselevale družine in se — doslej razdrobljena na vse vetrove — spet zbrali: prišli je oče iz Dachaua, sin od partizanov, mati in sestra iz Ravensbrücka...

Tak je bil torej položaj, ki ga je našla letos v oktobru tehnična skupina za dokončno obnovo Planice. Po kakšnih načelih in v kakih po- izvršila svoje nalogo?

Lahko se reče, da smo v pogledu podčeznega grajenja na razpoljo. Kmet je bil doslej tako rekoč slavnost gospodar in stavljen v eni osebi. V stoletni občinski je prilagajal svoje gradnje ozemlju, podnebnju in svojim stanovanjskim in gospodarskim potrebam. Pri tem je uporabljal gradivo, ki mu je bilo najbolj pri roki in ki ga je imno, včasih celo najprej obdeloval. Na Planici n. pr. je zidovje zidano iz škrljastega kamna, ki je izvrstno po svoji zidarski tehniki in užitek za človeka. Kateremu je do zidarske kulture. Kakšne izredne tesarske mojstrovine so n. pr. dvojni leseni kolozci po naši domovini, slajeti iz- razni stvarne kmetijske miselnosti in nepotrjenega občutka za les, nje- govo obdelavo in možnosti.

In vendar to stare kmetijske zgrad- be, ki jih ljubimo in občudujemo, rati njihove prebivalci in zraslosti z naravo, ne ustrezajo več v svoji tlorisni zasnovi, po svojem obsegu po svoji opremljenosti. Mnogo te ugo- lovitve ne moremo — pri vseh obno- vovanju. Nova doba je deba črta in z njo je postala rujna prenova- ritev: obrata karj v poljedelstvu. Dalekosegna mehanizacija zahteva je ročno delo in vse to se seveda od- raža v gradbenem obzoru moderne sodobne kmetije. Doslej so stale kmetijske zgradbe čisto ob strani no- vega in naprednega razvoja. Odslej pa naj velja za kmetijske zgradbe ista načela napredke, ki veljajo za dru- ge gradbene naloge že desetletja.

To pa ne pomeni, naj se na stesaj odprejo vrata vsem mogočim in ne- mogočim gradivom in oblikam. Vsak, ki gradi na deželi, se mora zavedati velikanske odgovornosti, kajti tu se vrši neposreden poseg v skladnost naše domovine. Zato mora tanko pristanki nepisanim zakonom, ki nam jih sporočajo do- bro obstoječe kmetijske zgradbe in naseja. Tedaj šele naj previdne stavi novo namesto starega: niti ži- vo telo naroda, niti zlahka lepota naše domovine ne moreta biti pred- met lahkomiselnih poskusov.

Nova Planica bo zgrajena po tak- kih vidikih. Razgovori z lastniki o njihovih željah, o svojevrstnih raz- merah pri njih, o posebnih podneb- nih razmerah, o vetrovih (tu pihla oster »krivec«, kot ga nazivajo do- mačini), o rodovitnosti in vrsti ze- mlje, o posebnih pohorskih živinore- ji so podali sledeče smernice in načela, ki bodo veljala pri snovanju na- črtov za Planico:

1. V kolikor je zidovje že uporab- no, naj se po možnosti ohrani, ven- dar pa le tedaj, če na bistven način ne moti tlorisne razporeditve kme- tije, ki naj jo narekuje kar največja racionalizacija obrata in ekono- mija gradnje. Posamezni deli kme- tije, stanovanjska zgradba, hlevi in gospodarsko poslopje naj bodo kar najbolj smoteno povezani in sicer tako, da bodo delovna pota čim krajša in da se prističi kmetu in go- spodinji vsak odvisen korak. Če te- renske razmere dopuščajo, naj se

uporabi najnaprednejša oblika kme- tije, t. j. kmetija pod eno streho.

2. Uporablja naj se le gradivo, ki ga je dobili na licu mesta. Sprjco težav v transportu je edino to pra- vilno. Zidani deli zgradbe bodo to- rej iz domačega škrljastega kam- na, v veliki meri se bo seveda upo- rabljala les, ki je osnova stavbarstva na Pohorju; kot kritje prihaja v poštev slama in škodlje. Opečno kritje je neuporabno, ker ga »kri- vece« odkriva.

3. Opustila se bo dosedaj v tlori- su udomačena mala kuhinja. To žel- jo so tudi Plančani sami izrazili. Kuhinja naj bo dovolj velika in ne bo služila zgolj za kuhinjo, temveč tu- di kot stanovanjski prostor za dru- žino. Tu se bo torej izvršil zavesten odmak od dosedanjega tradicional- nega tlorisa.

3. V kmetije nove Planice mora- več svetlobe in zraka. Vendar pa vse to na zmeren način, ne da bi za- padli v drugo skrajnost. Kmet ima zraka in luči dovolj pri svojem de- lu na prostem in ima tozadevno drugačne odnose kot ljudje po me- stih.

5. Posebna važnost se bo polagala na zdravstvena načela pri živinore- ji. Niti ne za živino bolj škodljivega kot gorak in vlažen hlevski zrak. Planica je vas, ki se bavi predvsem z živinorejo. Zato bodo izvršene preizkušnje naprave hlevov poseb- no skrbno. Zelo pomankljiva so bi- la doslej v Planici gnojšča. Nova gnojšča bodo seveda betonirana.

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

6. Tloris gospodarskih poslopij

pa je priskočila na pomoč tudi tistim posestnikom, ki si sami obnavljajo. Tehnična baza pomaga prebival- stvu tudi s strokovnimi nasveti. V kratkem bo začela izdajati male strokovne brošure o obnavljanju kmetijskih zgradb.

Danes obnova v Gornjesavinjski dolini naglo napreduje. V Mozirskem predelu so na vseh deloma poruše- nih in požganih domovih že posta- vili strešne konstrukcije in v krat- kem bo vse pokrito. V Rečiskem po- dročju obnavljajo in preurejajo tri- javna poslopja za šole. V Zadrečki dolini so vasi Bočna, Nova Stifla in deloma Smarjno že pod streho, po drugih vasi pa so si ljudje na- pravili zasilne strehe iz desk. Nova

8. Nova Planica bo zgrajena po sodebnih urbanističnih vidikih za vasi. Zasnovano bo na primernem mestu vaško središče s šolo, malo dvorano in nekaterimi upravnimi prostori; to središče se bo izgradilo postopoma.

9. Pri vsem upoštevanju vseh po- treb modernih kmetij bodo posvečili projektanti pozornost zlasti obliko- vanju novih kmetij. Načrti za novo Planico naj bodo tudi v lepotnem pogledu zglebni in nova Planica naj postane tudi dokument kulturne si- le nove Jugoslavije.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki in bo treba premagati mar- sikatero težavo. Toda neugnanja in nelazerna delovna sila našega na- roda, ki se izraža tudi v doslej dose- ženih uspehih na Planici, je jam- stvo, da bo postavljeni namen dose- žen.

Do konca novembra bo predvdo- ma delo na načrtih, ki se sedaj vrši pri mariborskem okrožju, dovršeno in načrti bodo predani obnovitveni zadrugi. Ta bo nemudoma pristopila predvsem k sekanju gradbenega le- sa. Spomladaj se bo začela na pogo- riških Planice vesela in vztrajna pe- sem dela. Nedvomno bodo napori veliki

Dne 11. novembra vsi pristaši Ljudske fronte na volišče!

Pozdravi generalisimu Stalinu ob 28 letnici oktobrske revolucije

Moskva, 8. nov. (Tass). Pozdravi poslance poslance sveta ljudskih komisarijev generalisimu Sovjetske zveze Stalinu sprejeto na slavnostnem zborovanju moskovskega sveta 6. novembra 1945, pravi:

»Slavnostno zborovanje moskovskega sveta poslance delovnega ljudstva, skupno s stranko in javnimi organizacijami prestolnice, ki se je vršilo v proslavo 28. obletnice velike Oktobrske socialistične revolucije, vam, veliki voditelj ljudstva in genialni vojskovodja Rdeče armade, pošilja v imenu moskovskega delovnega ljudstva in moskovske poslanske svoje prisrčne in goreče pozdrave.

Obletnica velike Oktobrske socialistične revolucije proslavljamo pod vtisom zgodovinske zmage nad Hitlerjevo Nemčijo in imperialistično Japonsko. Rdeča armada in mornarica sta izpolnili svoje zgodovinsko poslanstvo z uspehom in rešili našo deželo grozeče nemške napada na zahodu ter osvobodili naše sužnjene evropske narode izpod Hitlerjevega jarma. Ljudstva Sovjetske zveze in z njimi vsi svobodoljubni narodi sveta ne bodo nikoli pozabili nepretrgovljivega zasluga Rdeče armade, ki si jih je pridobila za našo domovino in za vse napredno človeštvo. Pozdrav zmagoviti Rdeči armadi in njenim junakom vojakom, podčastnikom, častnikom, admiralom, generalom in maršalom!

Od prvega do zadnjega dneva vojne je celotno svetovsko ljudstvo požrtvovalno podpiralo Rdečo armado in njenemu junakom boju. Sovjetsko ljudstvo, ki ga je boljševiška partija vzgojila v duhu najvišje predanosti stvari Lenina in Stalinu, ni štedilo svojih moči in dela za zmago nad sovražnikom. Velika dela je našo svetovsko ljudstvo dovršilo v domovinski vojni. Ljudstvo je svoje legendarne vojake oskrbovalo z vsem, kar koli so potrebovali. Rdeča armada ni smela obkličati v ničemer pomanjkanja. Naši rdečarmejci so bili obuti, obdelani, oskrbovani s hrano in najmodernejšim orožjem. Trda in huda borba za čast, svobodo in neodvisnost naše domovine je še bolj odprla ogromno silo in talente svetovskega ljudstva, ki je dobilo moč in je dozorelo pod svetovskim sistemom. Sovjetsko ljudstvo se je borilo in istočasno gradilo tovarne ter obnavljalo gospodarstvo, ki so ga uničili Nemci.

V prvi vrsti, tovariši Stalin, je naša zasluga, da je naše svetovsko ljudstvo doseglo vojaško in gospodarsko zmago v domovinski vojni. Vsi etnični svetovskemu ljudstvu pomagajo za vojne podvige, za junaka in požrtvovalno delo, za rešitev naše domovine! Prerokstvo besede, ki ste jih izrekli v prvih letih svetovskega ustroja »V Rusiji raste največja socialistična ljudska sila, ki ne bo nikomur dovoljevala, da jo napada, so se uresničile. Sprejmite, tovariši Stalin, od nas, svetovskega ljudstva, izraze naše goreče hvalečnosti za našo zmago. Slava velikemu voditelju ljudstva in vojskovodji Rdeče armade, tovarišu Stalinu!

Sovjetsko ljudstvo, ki je ubranilo svojo svobodo in neodvisnost ter priložnost velike Oktobrske socialistične revolucije, se je povrnilo k mirnemu delu. Naša vlada je nadaljevala z začetovanjem petletnega načrta za obnovo in za razvoj narodnega gospodarstva in železniškega prometa za dobo od 1946 do 1950. Ta načrt vključuje ogromne naloge. Toda kot uspeh njegove izpolnitve bo narodno gospodarstvo v ZSSR ne samo doseglo svojo predvojno raven, ampak jo še veliko presejlo. To je največji močni dokaz ogromne sile svetovskega ustroja, dokaz prednosti socialističnega ustroja našega gospodarstva. Izpolnitev četrti Stalinske petletke je nov velik korak svetovskega ljudstva h komunizmu. Mi, moskovčani, vam, tovariši Stalin, slovesno obljubljamo, da bomo korakali kot predstraž gradilcev komunizma, da bomo vztrajno in požrtvovalno delali za stvar nadaljnje okrepitve in blaginje naše domovine — branik miru in varnosti med narodi.

Proslava 28. obletnice Oktobrske socialistične revolucije sovpada s pripravami za volitve v vrhovni svet ZSSR. Volitve v vrhovni svet ZSSR bodo najpomembnejša manifestacija moralne in politične enotnosti svetovskega ljudstva, njegove enotnosti oborožene slave boljševiške partije in močre vlade. Vojne preizkušnje so ljudstva Sovjetske zveze še bolj zblizala in še bolj ojačala prijateljsko sodelovanje delavcev kmetov in inteligence in še bolj prepričale o pravičnosti notranje in zunanje politike svetovske vlade. Na volitve v vrhovni svet ZSSR gledamo vnaprej kot na velik narodni praznik, kot na dan trumfne odločitve in neposrčljivega svetovskega socialističnega ustroja.

Naj živi naša ljudska Rdeča armada in mornarica!

Za republiko, za ljudsko oblast!

Republika: napredek, reakcija: nazadnjaštvo!

Naj živi svetovsko ljudstvo!
Naj živi naša vlada!
Naj živi slavna boljševiška partija!
Naj živi veliki voditelj ljudstva generalisimu Sovjetske zveze — naš ljubljani tovarišu Stalinu!

Attlee in Bevin
London, 8. nov. Ministrski predsednik Attlee je poslal generalisimu Stalinu ob obletnici oktobrske revolucije naslednjo poslanico:

»Ob 28. obletnici oktobrske revolucije vam pošiljam svoje najtoplejše pozdrave in častitke. Naj se Sovjetska zveza dolgo razvija pod Vašim vodstvom. In prijateljstvo med našimi ljudstvi, utemeljeno na naši zmagi, na anglosovjetski zavezniški pogodbi in na našem skupnem članstvu v organizaciji Združenih narodov, naj v prihodnjih letih miru postane še večje in trdnjše.

Zunanji minister Bevin je poslal Molotovu naslednjo poslanico: »Preizkušnje, ki smo jih prestali v teku naše borbe proti našim skupnim sovražnikom, so za nami, toda naše zavezništvo ostaja in prepričan sem, da bodo naslednje obletnice tega zgodovinskega dneva videla naša dva naroda še tesnejše druga ob drugem v mirnodolnem sodelovanju z drugimi Združenimi narodi za obnovo sveta in izboljšanje usode človečanstva.

Predsednik poljske vlade
Moskva, 8. nov. (Tass) Pozdravna brzojavka ministrskega predsednika poljske vlade narodne enotnosti Poljske republike Osuabe — Morawkega se glasi:

»S posebnim veseljem vam, gospod generalisim, in vsemu svetovskemu ljudstvu pošiljam čestitke ob 28. obletnici velike Oktobrske socialistične revolucije. Srečen sem, da vam lahko zagotovim prisrčna čustva vsega poljskega ljudstva vam — zmagovitemu voditelju v te najstrašnejši vojni, ki je svet še ni videl in proti omženemu sovražniku — Hitlerjevemu fašizmu. Rdeča armada pod Vašim vrhovnim vodstvom ni samo potolčila Hitlerjevo tope, rešila svobodo svetovskega ljudstva, ampak je v čast svoja zmagovitega pohoda osvobodila tudi poljsko ljudstvo Hitlerjevega jarma.

Smatram za svojo dolžnost, da poudarim dejstvo, ki je za nas tako važno: Radi Vašega velikega prizadevanja, s katerim ste se zavzemali za to predvsem Vi, gospod generalisim, in Vaš najožji tovariš v orožju, ljudski komisar Molotov, je bilo Poljski zopet vrnjeno vse zapadno ozemlje do rek Oder in Neisse. Prosim, sprejmite moja zagotovila, da živi in dela poljsko ljudstvo prav tako kakor narodi ZSSR, z mislijo na mir, ki naj bi izlečli velike rane, ki jih je povzročila vojna, in gleda v

Keitlove izmišljotine o nepripravljenosti Nemčije za časa monakovskega sporazuma

Pariz, 5. nov. Kakor je znano, je angleški ministrski predsednik Attlee 18. oktobra v svojem govoru v spodnjem domu izjavil, da ne more objaviti izjave bivšega načelnika glavnega stana nemškega vrhovnega poveljstva Keitla, ki jo je podal pri zaslišanju, ker je bilo podanih že večje število podobnih izjav od strani višjih nemških častnikov. Mogoče je, da so ti častniki postopali tako zaradi nekaterih sumljivih razlogov, pa bi objava nekaterih izjav iz poedinih zasliševanj lahko dovela do nepravilnih zaključkov.

»Front National« smatra, da je mišljenje predsednika angleške vlade neosnovano in neprepričljivo. List prinaša 9. novembra celotno besedilo Keitlovega zasliševanja, ki je v celoti iz uradnega poročila.

Vprašanje: Ali je bila Nemčija pripravljena za svetovno vojno v trenutku Münchenske krize? Odgovor: Ne. Do tega trenutka nismo izvedli nikakršnih strateških, niti taktičnih priprav. Vprašanje: Ali bi Nemčija tudi takrat izvršila vojni napad, če bi Francija in Anglija pristali na Münchenske predloge? Odgovor: Moje mišljenje je, da je bilo malo verjetnosti za to, ker do tega trenutka, kakor sem že rekel, še nismo bili pripravljeni za vojno, zlasti pa ne, če bi Francija izpolnila svoje obveznosti proti Češkoslovaški. Dalje je Keitel izjavil, da so ob priliki zasedbe Avstrije v mesecu maju leta 1938, obravnavali tudi vprašanje nevarnosti, da Češkoslovaška mobilizira. Sam Keitel je sporočil Führerju, da Nemčija ne bi mogla zasedati Avstrije, če bi Češkoslovaška izvedla mobilizacijo.

V nadaljnjem navajamo še ostale dele uradne izjave. Vprašanje: Ali se je Führer posvetoval z vami pred sestankom s Chamberlainom o vojaški zmogljivosti Nemčije? Odgovor: Ne! Dobro je poznal materialne zmogljivosti dežele in vedel je, da v času Münchenske konference nismo bili pripravljeni za vojno. Vprašanje: Kakšne bi bile vojaške posledice, če bi se Anglija, Francija in Sovjetska zveza postavile na stran Češkoslovaške in bi se prekinila pogajanja z Nemčijo in Italijo, ki so vodila do Münchenskega dogovora? Odgovor: Proti taki zvezi bi

Vas moža, ki je zmagal v vojni in bo znal zagotoviti tudi mir. Globoko sem prepričan, da se bo sodelovanje kakor tudi prijateljstvo naših narodov še nadalje razvijalo za našo skupno dobrobit in za dobrobit vseh mirno ljubljenih narodov.

Predsednik Poljske republike Boleslav Bierut je poslal za 23. obletnico Oktobrske revolucije pozdravno brzojavko predsedniku vrhovnega sveta Sovjetske zveze Mihajlu Kalininu.

Generalisim Čangkajšek

Moskva, 8. nov. (Tass) Generalisim Čangkajšek je poslal generalisimu Stalinu naslednjo brzojavko: 28. letnica Oktobrske revolucije pada v čas, ko se Sovjetska zveza in Združeni narodi že zaključili vojno z zmago proti sovražniku in vzpostavili mir. Mišljenja sem, da proslavlja armada in ljudstvo naše dežele ta dan še z večjim veseljem in navdušenjem. Vi ste s svojim prizadevanjem vzbudili ne samo ljubezen narodov Vaše dežele, ampak tudi občudovanje kitajske države, v kateri imenu Vam najprijetneje čestitam. Občudujem Vas in navdušen sem zaradi brzojavke, ki sem jo včeraj sprejel in v kateri tako pametno in prodajno poudarjate ne samo potrebo po ohranitvi sodelovanja med Združenimi narodi, kar je posledica zmage nad sovražnikom, ampak tudi potrebo po ojačitvi tega sodelovanja. Zelo sem hvaležen Vašemu gospodu predsedniku za Vašo brzojavko.

V imenu Mongolske republike je čestital generalisimu Stalinu ministrski predsednik maršal Čojalsan.

Odlikovanje sovjetskih diplomatov

Moskva, 8. nov. (Tass) Predsedstvo vrhovnega sveta je odlikovalo diplomatske predstavnike in osebe ljudske komisariata za zunanje zadeve z odlikovanji in medaljami za uspešno izvršitev vladnih nalog med domovinsko vojno. Lenineve reče so prejeli: Molotov, Višinski, Vinogradov, Gromiko, Gusev, Zerin, Naliki, Novikov, Petrov in Sadčikov. 21 oseb med njimi Bogomolov, Dekanov, Lebedev, Lozovski in Soblev so bili odlikovani z odlikovanjem »Patriotske vojne Ireda«.

Odlikovanja organov komunistične stranke

Moskva, 8. nov. (Tass) Za uspešno izvedbo nalog, ki jim jih je zaupala vlada med domovinsko vojno, je predsednik vrhovnega sveta odlikoval večjo skupino organov komunistične stranke v Sovjetski zvezi. Odlikovanja Lenina je bilo podeljeno Georgiju Malenkovu, Aleksandru Poskrebiševu, Mateju Skirjatovu in drugim.

Škoda, ki jo je povzročila Italija Albaniji

Tirana, 7. nov. Odgovarjajoč italijanskemu »Globo«, ki je pred kratkim objavil, da je Italija Italiji 750 milijonov lir, da bi povzročila albansko narodno gospodarstvo, danes pa Albanijo. Kljub temu zahteva plačilo reparacij od Italije, piše list »Baskim«.

Ni nam težko obrazložiti pisanja lista »Globo«, zakaj je Italija izdala takšno vsto denarja v Albanijo, ker ti stroške niso bili določeni za dvig albanskega gospodarstva — kakor lahko dokažemo — ampak zato, da bi se naša dežela lažje podjarmila, za njo pa vsi ostali balkanski narodi. Temu nasprotno pa gospoda, ki izdaja časopis »Globo«, noče nesar slisati o zločinih, pustošenju in ropanju, ki so ga fašistične tolpe vrvale v Albanijo. Smatramo, da je fašizem odgovoren za vse to, ker je fašizem nalagal ta denar izključ-

Razlasev nemškega imetja

Berlin, 7. nov. (Tass). Na 10. zasedanju nadzornega sveta za Nemčijo je bil sprejet zakon o razlasev in razpolaganju z nemškim imetjem v inozemstvu.

Ilija Erenburg v Dubrovniku

Dubrovnik, 8. nov. V Dubrovnik je prišel sovjetski književnik Ilija Erenburg, ki bo tukaj ostal nekaj dni.

Prihod Dimitrova v Sofijo

Sofija, 8. nov. »Rabotniško delo« je izšlo v svečani izdaji in prineslo na prvi strani sliko Georgija Dimitrova obnem z velikim naslovom: »Voditelj naše delavske stranke (komunistov) tovariš Georgij Dimitrov je že med nami. Dalje prinaša članek »Plameči in borbeni pozdravi slavnemu sinu Bolgarije« in končno članek pod naslovom »Dobrodošli, tovariš Dimitrov, v rodni deželi.

Predsednik dr. Beneš predsedniku Začasne narodne skupščine

Beograd 7. nov. Predsednik začasne narodne skupščine dr. Ivan Ribar je prejel od predsednika češkoslovaške republike dr. Edvarda Beneša naslednjo brzojavko:

Globoko me je ganila tako prisrčna poslanica, ki mi jo je vaša ekscelenc v imenu začasne narodne skupščine naše države blagovolila poslati o priliki našega narodnega praznika. V njej vidim iskren izraz bratstvih občutkov, ki vežejo naše narode. Ti občutki so se okrepili v nedavnih strašnih bojih, ko so bila naša življenja ogrožena in so naši narodi preživeli skupno kri za svojo rešitev in za svojo svobodo, ki so jo ogrožali pangermanizem in skupni sovražniki slovenskih narodov. To je bil nov dokaz, da bomo složno in naslonjeni na naše skupne zaveznike mogli reševati probleme miru, kakor smo po zaslugi našega odpora in naših velikih zaveznikov reševali probleme vojne. Goreče želim, da se vaša država in hrabri jugoslovanski narodi prepore v svoji popolni moči, da se po-

vrne sreča in nove blagostanje v domove, ki jih je vojna tako grozno prizadejala. Prosim vas, gospod predsednik, da sporočite moje iskrene pozdrave članom narodne skupščine in najtoplejše želje za popoln uspeh pri njihovem delu.

Vseslovanski odbor ob smrti Petra Drapšina

Beograd 8. nov. Ob smrti generalnega poročnika Petra Drapšina, poveljnika I. tankov, armade, je predsednik ministrskega sveta maršal Jugoslavije Josip Broz — Tito prejel od vseslovanskega odbora v Moskvi naslednjo brzojavko:

»Ko smo zvedeli za tragično smrt nadarjenega in aktivnega borca za osvoboditev Jugoslavije generalnega poročnika Petra Drapšina, izražamo globoko sožalje ter skupno s vami obžalujemo to veliko izgubo.

Za slovenski odbor Aleksander Gundorov in Valentin Mocalov.

Pogoji premirja, ki ga je podpisala Italija 12. septembra 1943

London, 7. nov. Danes so objavili tujak naslednje pogoje premirja, ki ga je podpisala Italija 12. septembra 1943:

1. Takojšnja prekinitev vseh sovražnosti s strani italijanskih oboroženih sil.
2. Italija bo ustavila Nemčiji pomoč, ki bi jo lahko uporabila proti Združenim narodom.
3. Vsi ujetniki ali interniranci Združenih narodov morajo biti takoj izročeni vrhovnemu zavezniškemu poveljniku in nihče izmed njih ne sme biti zločin ali kdaj koli odpeljan v Nemčijo.
4. Takojšnja premetitev italijanske mornarice in italijanskega letalstva v kraje, ki jih bo določil vrhovni zavezniški poveljnik s podrobno izjavo razorožitve, ki jih bo opisal.
5. Vrhovni zavezniški poveljnik lahko zaseže italijansko trgovsko mornarico, da ugodno potrebam svojega mornariškega in vojaškega načrta.
6. Takojšnja izročitev zavezniškim Korzike in italijanskega ozemlja, ki bo lahko služilo zavezniškim kot baza za operacije in za vse druge namene, ki jih bodo smatrali za potrebno.
7. Takojšnja zagotovitev, da se zavezniški lahko svobodno poslužujejo vseh letališč in pristanišč na italijanskem ozemlju, brez oziroma na hitrost, s katero zapuščajo nemške sile italijansko ozemlje. Ta pristanišča in letališča bodo ščitila italijanske oborožene sile, dokler ne bodo zavezniški prevzeli te vloge.
8. Takojšen umik italijanskih oboroženih sil v Italijo iz sodelovanja v

dosedanji vojni iz katerega koli področja, na katerem se sedaj bori.

9. Jamstvo, italijanske vlade, da bo uporabila, če bo potrebno, vse razpoložljive oborožene sile za to, da se zagotovi nagla in točna izvršitev vseh pogojev tega premirja.

10. Vrhovni poveljnik zavezniških sil si pridržuje pravico, da podzame vse ukrepe, ki bodo po njegovem mnenju potrebni za zaščito poteka vojne. Italijanska vlada se obvezuje, da bo storila take upravne in druge korake, kot jih bo zahteval vrhovni poveljnik. Vrhovni poveljnik bo posebej postavil zavezniško vojaško upravo nad tistimi deli italijanskega ozemlja, o katerih se bo zdelo, da so potrebni v vojaškem interesu zavezniških narodov.

11. Vrhovni poveljnik zavezniških sil bo imel popolno pravico, da izda ukrepe za razorožitev, demobilizacijo ali demilitarizacijo.

12. Drugi pogoji politične, gospodarske in finančne narave, ki jih bo morala Italija izpolniti, bodo objavljene pozneje.

Togliatti o zavezniških odnosih do Italije

Turin, 7. nov. Togliatti je v svojem govoru na kongresu komunistične partije v Turinu dejal: »Vemo, kaj smo dolžni zavezniškim narodom. Vemo, da imajo pravico zahtevati od nas zagotovila za varnost. Toda nikakor ni pravilna kakršna koli neposredna intervencija v našem notranjem političnem življenju, v korist te ali one politične smeri, ki obstoja v naši deželi.

Francoska ustavodajna skupščina

Pariz, 8. nov. V torek popoldne se je prvič sestala nova francoska ustavodajna skupščina, ki ima nalogo, da ustanovi četrto republiko. General de Gaulle je prisostvoval sestanku z vsemi člani začasne vlade.

Zasedanje je bilo odprto z govorom najstarejšega člana skupščine Paula Cuttillija, ki bo predsedoval, dokler ne bo zbornica izvolila stalnega predsednika. Po njegovem govoru je De Gaulle predal Cuttilliju pismo o svojem odstopu.

Po kratkem odmoru so bili izvoljeni z žrebom odbor, ki morajo pregledati poverljive listine članov skupščine. Skupščina je odobrila predlog komunističnega voditelja Jacquesa Duclosa, da naj bo odbor za pravilnik sestavljen iz zastopnikov vsake skupine v razmerju števil članov, ki jih imajo v skupščini.

Zahteve francoske komunistične stranke

Pariz, 7. nov. Na koncu zasedanja plenuma srednjega odbora parlamentarne skupine komunistične stranke Francije je Morris Thorez izrazil svoje zadovoljstvo zaradi soglasnosti, ki so jo izrazili člani osrednjega odbora glede vprašanj zunanje in notranje politike. Ko je izrazil svoje veselje nad izidom, ki ga je dosegel, levčarsko odposlansko pri sestavljanju listine narodnega odbora, je poudaril, da zahteva komunistična stranka mesto, ki ji pripada z ozirom na njeno moč in z ozirom na to razmeram odgovarjajočo demokratično vlado. Na koncu je Thorez govoril o politiki komunistične stranke, ki se navede služiti interesom francoskega ljudstva — kot pobornik obnove.

Pariz, 7. nov. Glavno združeno delo je v Toulouse poslavilo ob rojstninici Leona Jouhauxa svojo 50. letnico. Ko je Jouhaux označil stališče združenja glede vprašanja bodoče vlade: je izjavil: »Četimo na izid sedanjih razgovorov. Ljudstva volja hoče povsem novo stanje. Če bodo sprejeli naše zahteve, bomo zahtevali od delavskega razreda, da postane vlada. Če pa bi nasprotno prišlo do zavlačevanja naših zahtev, bomo takoj prišli do te točke, da se te zahteve uresničijo.

Jan Masaryk o izseljevanju Nemcev iz Češkoslovaške

Praga, 8. nov. Minister za zunanje zadeve Jan Masaryk je priredil konferenco za tisk, na katero je povabil tuje novinarje. Na vprašanje o nemškem preseljevanju je izjavil, da bo ta vlada in ljudstvo neomajna v svoji odločitvi, da očistijo ozemlje vseh Nemcev. Kar se tiče preseljevanja Nemcev, je Masaryk dodal: Če bi Anglija, Amerika ali Švedska trpele pod nemško okupacijo samo 10 dni, bi nas razumelo in bi se strinjale s Češkoslovaško v tem pogledu.

Položaj v Španiji

New York, 8. nov. »New Republic« je priobčil članek neke osebe, ki se je nedavno vrnila iz Španije. Pisec piše: 80 odstotkov španske prebivalstva želi obnovitev republike. Celotni tiskni reakcionarji, kakršni so pristaši voditelja monarhistov Gila Robles, so morali priznati, da bi pri svobodnem plosčitu republikanci dobili 70 odstotkov glasov. Franco se opira samo na 5 odstotkov špancev in se d-ž na oblasti samo zaradi zbiranja zatiranja. Pisec opisuje nato pretek gibanja španskih partizanov. V poslednjem času se je njihovo število zvišalo in zboljšala se je njihova oprema z orožjem. Oddelek operirajo v bližini Madrida. Najbolj važni oddelek pa so v pogorju Cantabres, v Sierra Moreni in v pokrajini Cordua. V prenejskem okrožju vzdržuje Franco armado 180 tisoč moč, med katerimi se nahaja več tisoč Nemcev. V Španiji se nadaljujejo aretacije in smrtne obsede. Od 25. avgusta do 3. septembra je frankistična policija aretirala več tisoč ljudi, med njimi 500 v madridskem okrožju. Vsa okrožja ustrelje več kot 1000 političnih konfinirancev. Franco je organiziral nove policijske oddelke iz bivših vojakov in častnikov prošle »Moderne divizije«, ki se je borila proti Sovjetski zvezi na strani nemške vojske.

Boji med Indonezijci in Holandci

Batavia 7. nov. Po poročilu »United Press« je prišlo v mestu Kampongu do spopada med indonezijskimi silami in holandskimi četami. Boji so trajali v samem mestu vse noč. V bojih so Holandci, da bi imeli pregleden teren, zažgali velik hotel v neposredni bližini svoje vojašnice. Batavijski časopisi pišejo, da se v bližini Tjolomaja izkravajo nove čete s petih britanskih ladij.

Sydney 7. nov. Tu so bile velike demonstracije v prid indonezijskega gibanja neodvisnosti. S transparenti, na katerih so bili napisali »Zahtevamo neodvisnost Indonezije«, »Ne dajte orožja Holandcem« so demonstranti, čeprav jih je policija skušala zaustaviti, prispele v pristanišče, kjer je vsidrana večja prekoceanska ladja »Sterling Castle«, ki vozi holandske čete na Javo. Ob tej priliki je prišlo do težkega spopada med demonstranti in holandskimi vojniki, v katerem je intervenirala policija. Na obeh straneh je mnogo ranjenih.

Madžarska vlada bo izročila krivce pokolja v Novem Sadu

Budimpešta, 8. nov. V zvezi z razpravo proti Laszlu Bardossyju je dopisnik Tanjuga v Budimpešti obiskal madžarskega ministra za pravosodje dr. Istvana Risa. Minister je poudaril pomen političnega tožila, ki bo poleg ljudskega tožila — poklicnega pravilnika pri razpravah političnega značaja zastopal obtožnico s posebno nalogo, da pokaže med razpravo politično ozadje in politično težo obtožbe krivde.

Z Bardossyjevimi sojenjem se je prečela vrsta procesov proti glavnim madžarskim vojnim zločincem in ker je ta proces najzanimajši, bo njegov material nudil podlago ostalim procesom, kajti Bardossyjeva vlada je potegnla Madžarsko v vojsko. Dr. Ris je izjavil, da so madžarski vojni zločinci vsi tisti, ki so bili za vstop dežele v vojno na strani onih sil. Z ozirom na to so vojni zločinci vsi udeleženci seje vrhovnega obrambnega sveta, na kateri je bilo odločeno, da se napade Jugoslavija.

V nadaljnjem razgovoru je ministar dr. Ris poudaril, da leži Madžarski posebno na srcu, da se da

Jugoslaviji zadoščenje za Novi Sad. Ako bo Jugoslavija zahtevala, bo Madžarska izročila osebe, ki so odgovorne za krvoprelitje, ki je bilo izvršeno v tem mestu. Te osebe so: Feketeakalmi, Grassy, Zöldy in drugi vojni zločinci, ki se skrivajo na madžarskem ozemlju.

Zopet 20 vojnih zločincev izročeni

Budimpešta, 8. nov. Američani so z letalom poslali v Budimpešto zopet 20 madžarskih vojnih zločincev, med katerimi sta tudi Sztojaj, bivši madžarski predsednik in poslanik v Berlinu, ter orožniški častnik Grassy, eden izmed glavnih zločincev v novosadskem pokolju.

Sovjetske čete zapuščajo Češkoslovaško

Praga, 7. nov. (Tass). V skladu z demobilizacijskim načrtom so se sovjetske čete začele umikati iz Češkoslovaške. Umik bo dokončan v prihodnjih 2 do 3 tednih.

Glasovi za Ljudsko fronto — temeljni kamni nove Jugoslavije

Kulturni pregled

Akademija upodabljačih umetnikov v Ljubljani ustanovljena

Iz kabineta ministrstva za prosveto nam sporočajo: V smislu Uredbe o ustanovitvi Akademije upodabljačih umetnosti v Ljubljani, ki je bila objavljena v Uradnem listu NVS dne 27. oktobra 1945, so bili danes imenovani prvi redni profesorji akademije.

Rektorske posle je prevzel tov. akademski slikar Božidar JAKAC, za redne profesorje pa so bili imenovani: tov. akad. kipar Boris KALIN za kiparstvo, tov. akad. slikar Gojmir A. KOS za slikarstvo, tov. akad. slikar France MIHELIC za risbo, tov. akad. slikar Slavko PENGOV za risbo, fresko in kompozicijo, tov. akad. kipar Nikolaj PIRNAT za risbo.

S temi imenovanji je Akademija za upodabljačo umetnost začela svoje delo.

Ljubljana, dne 7. novembra 1945.

Češki glasovi o pevskem zboru JA »Srečko Kosovel«

O pevskem zboru Jugoslovanske armade »Srečko Kosovel«, ki je nedavno pet tednov gostoval po Češkem in Slovaškem, so češki časopisi zelo veliko pisali. Ze drugi dan po tem, ko je zbor »Srečko Kosovel« prišel v Prago, so vsi praški časopisi poročali o njegovem prihodu, pozdravljajoče bralske jugoslovanske borce v svoji sredini. V naslednjih dneh pred prvimi zborovimi koncerti nastopom so prav tako vsi časopisi v daljših sestavih predtavili občinstvu pevce, soliste in dirigenta tov. Rada Simonitija. V vseh poročilih je bilo poudarjeno dejstvo, da sestavljajo zbor izjuzno primorski Slovenci, sinovi tistega dela slovenskega naroda, ki je petindvajset let trpel pod peto italijanskega fašističnega škornja. Objavljen je bil ves historijat zborovega postanka, njegovega deleža in pomena v naši narodni osvobodilni borbi. Pri tem so vsi časopisi poudarjali trdne pravice, ki jih imajo slovenski in ostali jugoslovanski narodi do Primorske in Trsta. V Pragi je bila namreč še v svezem sponziju velika manifestacija češke Zveze prijateljev Titove Jugoslavije, ki jo je priredila nekaj tednov prej v največji praški dvorani Lucerni pod geslom »Trst Jugoslaviji«. Iz vseh teh vzrokov so bili naši primorski pevci povod na Češkem predmet še prav posebnih pozornosti. Isto pozornost kot narod, so »Srečko Kosovel« pokazali tudi predstavljaki čeških oblastí. Tako je češki minister za informacije dr. Václav Kopecký ponovno sprejel zastopnike zboru v avdienci, ter je sploh nudil zboru vso podporo, da bi njegova koncertna turneja čim bolje uspeša. Poleg njega so sprejeli zastopnike zboru tudi ministrski predsednik dr. Fierlinger, praški primar, zborovega komisarja podpolkovnika tov. Dušana Pirjeveca pa je sprejel v avdienci celo sam predsednik republike dr. Eduard Beneš, s čimer je zboru pokazal še prav posebno priznanje. O vseh teh sprejemih so prav tako poročali vsi praški časniki.

O poteku zborove turneje smo že pisali. Naj v naslednjem objavimo še nekaj kritik in ocen zborovih koncertov, ki najlepše pričajo, kako velik uspeh je dosegel zbor J. A. »Srečko Kosovel« na svoji poslednji turneji.

V časopisu »Lidova demokracie« z dne 21. septembra piše kritik R. F. pod naslovom »SREČKO KOŠOVEL JE ZMAČAL«:

»Od sonca očigani, s (d)imi potezami na obrazih, so nastopili jugoslovanski partizani v Smetalovi dvorani dne 19. t. m., da bi nam iz svojega bogatega repertoarja podili izbor umetniških narodnih in partizanskih pesmi. Občudovanja vredno je, kako je umel dirigent Rado Sime i i, umetnik skromnega naslopa, umetjenih krenjav, ali visokih umetnih kvalitit, iz tako neenakih osnov stvoriti tako zlitoto telo izravnanega in polnega glasu. Prijetna in mehka linija pianisima je prevzela vsakogar, kjer ve, kako težko je to v zboru doseči. Med solisti prirodnih glasov, kakor jih imajo Janovskij, Hvalič, Kristančič in simpatična paritica ka V. Zihel, se je izkazal zlasti Frid, Lupaš, ki ga bomo v ostalem slišali 27. t. m. v Narodnem divjadu v »Prodani nevesti«. Okusna, neasilna harmonizacija je izražala duh pesmi in ni nikjer tušila stila. Bili smo v drugem, ali nikoli tujem svetu, pač v tako sorodnem in prirodnem, kakršnega nam priča lahko samo vzdusje vlažnega, toplega, jasnega, vselega in zasanjenega, vselega slovenskega juga. Kako smo jim zavladali pesmi, ki so jim vzrastle iz nove sredine in ki postajajo bogastvo bodočih pokolenj! Koncert je izvenel v manifestacijo jugoslovansko-češko-slovaškega prijateljskega. Naše občinstvo je izšlo vrsto dočakov.«

V listu »Svobodne Československo« z dne 21. sept. piše Reiner naslednje:

»PEVSKEMU ZBORU JUGOSLOVANSKIH PARTIZANOV SREČKO KOŠOVEL

Ne pričakujte suhoparnega glasbenega referata od mene, ki sem preživel toliko lepih trenutkov z vašimi mladimi skladatelji in glasbeniki, ki poznam vašo lepo zemljo in vaš narod, vašo narodno peem in umetno glasbeno tvorbo, vaše hrepenenje in hotenje, vašo čučečo dušo in borbena duha. Ne mogel bi dodati niti besede navdušenju našega naroda, ki ga je sinoči priznalo ne samo vaš borbi in zmaji, vašemu narodu in maršalu Titu, ampak tudi vašemu umetniškemu naporu, ritmični udarnosti, intonacijski čistoti in v dognosti vašega pojanja, prodornosti in lepoti vaših glasov. Klicali smo vam, vašim solistom in vašemu sijajnemu dirigentu Radu Simonitiju, ker ste se nam zdeli kakor simbol združitve glasbe z življenjem, pesmi z borbo, skladatelja z narodom, simbol zmage svobode nad temnimi silami peka. Tako so se tedaj uresničile sanje vaših mladih skladateljev. Mnogi izmed njih so se učili obnem z nami pri našem Vitezslavu Novaku, Jos. Suku in Aloisu Habi — nekaterih najboljših ni več: »starega Slovana« Slavka Osterca dr. Vojislava Vučkovića, Franca Šturma, Tudi nas je manj. Naše narodni umetniški zbor, ki hodi vašo pot, je ostal brez svojega ustanovitelja, tovariša Vite Nejedlyja. — A ob izgubah smo ojekteneeli. Spoznali ste naš narod v naših koncertnih dvoranah v tovarnah, peli ste pred tisoči poslusalcev. Bodi te prepričani, da v našem ne odstopamo od skupnih idealov in da nas boste našli vselej ob svojem boku!«

Kot primer, kako so naše pevce sprejeli po tovarnah, delavci, »Srečko Kosovel« tudi prine e pozdrave iz Titove Jugoslavije, naj ponatimemo poročilo, ki ga je objavil list »Rude prave« pod naslovom »JUGOSLOV. PARTIZANI POJEJO DELAVCEM V KOLBENKI«:

»V dopoldanskem odmoru so se večeraj zbrali delavci iz Kolbenke na dveh mestih v svojem zavodu — v livarni in v veliki delavnici — da bi slišali partizanske pesmi, ki jih jih je na povabilo zavodovega sveta prišel zapet partizanski zbor »Srečko Kosovel«. Topli odnosi do Titove Jugoslavije postajajo v tem največjem praškem zavodu tradicionalni: trav v Kolbenki je pred nekaj tedni bila dana pobuda za ustanovitev Zveze prijateljev Titove Jugoslavije, enako j ena njihova pobuda bila prirejena uspeša manifestacija v Lucerni z geslom »Trst Jugoslaviji«. Tako pota j delavstvo glasnik novih poti v sodelovanju narodov in držav.

Jugoslovanski gostje so bili prisrčno sprejeti in so peli s takim ognjem in zanosom, s kakršnim so tudi bili poslušani. Njihove pesmi, ki kažejo očitne sledove postanka v nedavnih bojih, so izraz nove svobode in nove kulture, in prav tako so našle tako lahko pot do poslusalcev v modrih oblekah, ki se težko dajo zavestjo od nečesa, kar ni pravo, kar je zlagano.

Delavci iz Češkomoravskih strojarn hočejo pomagati Jugoslaviji. Ne bodo ostali pri onih dveh vagonih lilih peči, ki so jih darovali Jugoslaviji; izdelujejo stroje za sladkorne in druge tovarne ter motorje za Jugoslavijo, da bi s tem pomagali tudi nam in naši republiki. Deset minut po končanem partizanskem koncertu so bili vsi delavci spet na delu, polni radosti in bratstva do Jugoslovancev.«

Številka 523 razstavlja svoja dela

V nedeljo dopoldne je v Jakopičevem paviljonu odprl veliko umetnostno razstavo svojih podob akad. slikar Ivan Miklavc. S svojim nastopom je vzbudil pozornost med našo kulturno javnostjo. To je njegova druga razstava, prirejana v zadnjih dneh.

Razstava obsega okrog 200 podob iz življenja v deelah vojnih taborišč in v okupirane Slovenije. Sestavlja podob, od teh štiri v oju, je nastala v zvezi s 6 aprilom leta 1941. V tej skupini so prikazane letalske operacije in drugi momenti z bojišča in z njim v zvezi. Tri podob (ena olje) prikazujejo umetnikovo pot v nemško ujetništvo in njegov prihod tja. Nato sledi podob iz poameznih taborišč, in sicer dve iz taborišča Frankfurt-Dulag Luft, 31 (tri v oju) iz taborišča Barth Stalag Luft 2 za sestreljene letalce, 32 (dve v oju) iz taborišča Osnabrück (dve v oju) iz taborišča Hemmer Stalag VI. A, 9 (dve v oju) iz taborišča Kaisersteinbruch Stalag XVII. A, in 8 podob iz taborišča Gänserndorf Heilag XVII. A. Iz nemških taborišč je bil umetnik leta ec prepeljan v italijanska taborišča, in sicer najprej na Reko v taborišče I. Campo P. G. 83, kjer so nastale tri podob v oju in dve tri iz taborišča Sullona Campo P. G. 78 je 48 podob (sedem v oju) in z Reke II. Campo P. G. 43 pet podob (dve v oju).

Trpljenje slovenskega naroda pod okupacijo je upodobljeno v naslednjih delih: »Izseljenci iz Stajerske« (olje, št. 105), »Eljenska družina« (št. 106), »Pred smrtjo« (olje, št. 186), »Dachau« (št. 187), »Konferenca« (olje, št. 188), »Povratnik« (št. 189), »Povratnik« (olje, št. 190), »Seli an« (olje, št. 191) in »Sv. Urh« (olje, št. 192).

Miklavcova umetnostna razstava v protorih Jakopičevega paviljona bo odprta samo nekaj dni. Ogledati bi si jo moral vsak.

Ameriško pismo

Kako mislijo in čutijo naši rojaki v daljni Ameriki o nas in o naši novi domovini, o naši borbi proti okupatorju, kako cenijo in spoštujejo partizane kot prave borce za svobodo, nam dokazuje naslednje pismo ameriškega Slovence tov. Vincenca Cola iz Clevelanda svojcem v vasi Dorfarjih pri Škoflji Loki. Med ostalimi vrsticami, ki se tičejo družinskih razmer, piše tudi tole:

Jaz sem še vedno tajnik Slovenskega delavskega doma, zaposlen pa sem v tovarni Fisher Body, kjer imam sicer dobro službo, a mnogo dela. Eci se je poročila lansko leto s slovenskim fantom, katerega mati je rojena v i. a Sale (Illinois). Njen mož govori prav dobro slovensko in je pri vojakih že štiri leta pri mornariškem teletstvu. Lansko leto je prišel domov, da se je poročil.

Pred dvema letoma je dobila Mimi Rojina potom Kdečega križa obvestilo, da je bil Mirko z družino izgnan. Kam, kje in kako, ni nič pojasnila.

Prejšnji teden smo prejeli prva pisma iz Jugoslavije, tudi več drugih je dobilo pisma od svojih sorodnikov.

Kako je bilo v Jugoslaviji med vojno, nam je tukaj prav dobro znano. Le vseh podrobnosti ni smo vedeli, saj smo prejeli iz domovine bolj malo vesti. Vsa čast in spoštovanje junaškim partizanom v boju za pravico človeka, svobodo naroda in pošteno, svobodno življenje. Mi ameriški Slovenci oziroma vsi Jugoslovani smo bili v duhu zmeraj z vami; delali smo na vse možne načine, kako vam bi čimbolj pomagali.

Prirejali smo razne prireditve in shode ter nabirali denar za »Jugoslovansko vojno pomoč«, organizirani smo v »Odboru južnoslovanskih Amerikancev«. Vključeni smo tudi v lokalnih organizacijah »Slovenskega ameriškega narodnega sveta«. Med nami so bili tudi že vaši državni odposlanci. Jaz sem organiziral tudi že mnogo koncertnih prireditev v Slovenskem delavskem domu. Ob priliki vam bom poslal slike, iz katerih boste razvideli, da smo vaš boj prav dobro razumeli. Iva je nabirala obleko in živež, kar je organizacija že pred pol letom odposlala v Jugoslavijo.

Jaz sem imel priliko, da sem prišel v stik z jugoslovanskimi partizanskimi pomorskimi častniki. Bili so pri meni kapitan Martin Kovačević, kapitan Oskar Magazinović, major Tomo Babin in pa Slovenec kapitan Branko Velkavrh iz Domžal. Pri nas v oskrbi smo imeli njegovega 18 mesecev starega sina.

V reviji »Life« (Življenje) smo videli slike iz bojev partizanov, ko so napadali Litijo. Imamo tudi že filmske slike »Zavzetje Beograda«, ki smo ga prikazovali pred dvema tednoma v Slovenskem delavskem domu. Ob tej priliki je govoril poročnik Jurešić.

V pismu mi pišeš o beli gardi — o teh podlih narodnih izdajalcih nam je vse znano. Praviš, da je bilo tudi nekaj mojih soolcev pri njih. Garjevi! Spravil bi jih tja, kamor spadajo.

Tudi tu pri nas jih je nekaj, ki sovražijo vaš pošten boj, celo po hišah prosjajo za obleko, toda vsak pošten in zaveden ameriški Slovenec, ki je vreden sin slovenske matere, jih zapodi izpred svoje hiše. Med njimi je tudi nekaj duhovnikov in pa urednik lista »Ameriška Domovina«, ki z vso podlostjo deluje proti sedanjim svobodni demokratični Jugoslaviji. Ti so morda plačani hlapi »ubežnega kraljička« in njegove rodbine. To so le tisti, ki so za Judežve groše pripravljani izdati tudi svoje krvne brate in sestre; pošten Slovenec bi jim pljunil v obraz.

Prihodnjo nedeljo bomo imeli velik narodni shod v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Zbrali se bomo na konferenci »Združenega odbora ameriških Jugoslovancev«; te konference se bo udeležil tudi naš poslanik iz Washingtona. Polkovnik dr. Zore in njegova žena sta pa že pred kratkim prišla sem.

Jutri vam pošljemo prvi zavoji in ako je morda kako obleka premajhna za vaju, jo dajta drugim sorodnikom ali kakemu potrebnemu partizanu.

Pišite nam še več novic iz Zabnice, Dorfarjev, Škofje Loke in Kranja; vajino pismo sem dal priobčiti v »Enakopravnosti«. Tudi vi priobčite moje vrstice v vašem listu.

Ali je v vasi veliko hiš požganih in kaj je s Tvojim domom? Kje si bil 8 mesecev, v katerem kraju? Kaj pa kaj Dorfarji? Kako so se vedli v tej vojni? Pa ne da bi bil tudi kateri izmed njih pri quislighing — narodnih izdajalcih? To so izmečki poštene človeške družbe. V »Enakopravnosti« čita-

Pišejo nam...

mo vsak dan pisma, ki jih pošiljajo primorski Slovenci in vsako pismo govori o trpljenju naroda, o požigih, umorih in drugih grozodejstvih. Grozno je res moralo biti, pa kakor iz vsega razvidimo, se je moral naš narod res junaško postaviti v bran za domovino, svobodo in pravico. Naš narod je vzbudil vse priznanje ne samo med našimi ljudmi, marveč tudi med tujerodnim življenjem!

Ob koncu teh vrstic ponovno vzklikamo: Čast in priznanje junaškim borcem! Sprejmite priščne pozdrave!

Vincent Coff,
Cleveland, 19 Ohio - USA

„Zakaj ste ubili učiteljico? ...“

Dne 20. novembra bo minilo leto dni, ko je pod Križno goro obležala s prestreljenim srcem in razbito glavo učiteljica Stjepanka Prešernova. Beli so obkolili vas, vdrli sredi pouka v šolo in učiteljico vpricho učencev odpeljali v gozd. Ves razred je zajokal, prestrašeni otroci so prosili, naj puste učiteljico, poročnik Kralj pa se je zadržal nad njimi: »Kaj vpijete, saj se bo čez dva dni vrnila! ... Res se je vrnila čez dva dni... pripeljali so jo zavito v bele rjuhe in jo v šoli položili na mrtvaški oder.

Sola v Starem trgu se je odela v črtno in vsa Loška dolina je zajokala. Nihče ni mogel misliti, da je to res, mnogi niso mogli verjeti, da so »domobranci« »možni« storiši kaj takega. Ko se je vest o tem strašnem zločinu kakor blisk razširila med ljudi, so se mnogim odprle oči in poslej so verjeli ...

Toda svetlohlinski podlim dušam ni bilo dovolj, da so ubili blago učiteljico, hoteli so s svojimi lažmi ubiti tudi njeno dobro tete. Tega pa niso mogli storiši nikoli!

Belogardiistični časopisi so pisali takrat o njej vsemogoče nerresnične stvari, Loška dolina pa je morala molčati, čeprav nas je krivica, ki so jo storiši mrtvi učiteljici, bolela bolj od udarcev. Ob obletnici njene smrti pa čutimo dolžnost, da povemo pred svetom resnico in razgalimo do dna vso umazanost belih »junakov«.

Kdor je poznal učiteljico Prešernovo pa čé jo je videl samo enkrat, je namah spoznal njeno dobroto, plemenitost in močno voljo do dela. Sama je učila tri razrede in tako delala za tri, — »domobranci« pa, ki so znali vsako reč obrniti, so pisali v »Slovenec«, da je imela učence razdeljene v tri dele, to se pravi v bele, plave in rdeče! Rdeči da so dobili odlična spravevala, dočim so beli in plavi skoraj vsi padli. Ker so pa vedeli, da je učiteljica pri ljudeh zelo priljubljena in so se bali, da se ne bi ljudje preveč razburjali zaradi umora, so raztrosili še druge laži, ... da je padla na begu, ker je hotela ubežati k partizanom, in podobno.

Ob vsakem vdoru v Loško dolino so morali poslušati očitke zaradi Prešernove in zdi se mi, da ni niti ene hiše, ki jim tega ne bi očitala. Osemltni dečko se je s predirljivim pogledom postavil pred domobranskega oficirja in ga kar naravnost vprašal: »Zakaj ste nam ubili učiteljico, ki je bila najboljša od vseh?«

To vprašanje nedolžnega otroka je podležo speкло do dna duše, zaškrtael je z zobmi in ni vedel, kaj bi odgovoril.

Na dan njenega pogreba so se razširile po vsej Loški dolini čudne vesti, ki so jih vrgli befi med ljudi: »Na Ulaki in vseposvod so v zasedah domobranci, nikar ne hodite na pogreb, saj je bila komunistka in prav gotovo bodo napadli!« Še pogreba mučnitici niso privoščili. Toda Prešernova je imela pogreb, kakršnih je bilo malo v Loški dolini. Vsi ljudje so prihiteli k pogrebu, čeprav so se neredko ozrli tja proti Ulaki, saj so vedeli: »domobranci« so vsega možni, napadli bi tudi pogreb ...

Stopila sem na kup prsti ob jami, v katero so položili Prešernovo, da bi ji spregovorila v slovo nekaj besed. Preko pokopališča se je razlil obupen jok tistih, ki so jo spoštovali in ljubili — posebno so ihteli njeni otroci, ki ne bodo mogli nikoli pozabiti svoje dobre učiteljice. Kup venecv in šopkov so nagrmadili na njenem grobu. Vse cvetje so tja znosili kljub vsem prepovedim in grožnjam — ljubečim srcem se ne da ukazovati.

Minilo je leto dni od takrat. Nihče od tistih, ki so krivi njene smrti, ki so krivi smrti še drugih tisoč in tisoč ljudi, si takrat ni mislil, da bo čez leto dni Loška dolina in vsa Slovenija dobila novo lice!

Ali so grobarji lastnega naroda takrat vsaj samo slutili, da bodo

11. novembra čez leto dni volitve, svobodne volitve, kakršnih še ni bilo, ko bo narod odločal sam in dokazal, da je enkrat za vselej pokopal izdajstvo lastnega naroda, da je pokopal prepire in sovraštvo med brati, da se je odločil za svetle dni, ko bo v miru in slogi gradil domovino?

Pred letom dni je Loška dolina še trepetala, danes ne trepete več, zdaj je svobodna. Glasovala bo za Ljudsko fronto, za republiko, za maršala Tita!

Marička

Ob grobovih talcev in borcev na Notranjskem

Deževalo je, po hribih so se vlečile raztrgane megle. Ljudje so hodili na pokopališča prižigati sveče svojim najdražjim.

Z Ninom sva obiskala grobove talcev in padlih borcev. Saj leži samo na Viševku na pokopališču čez tristo borcev in talcev, samih mladih in delovnih ljudi, ki so večinoma padli v letih strahot in trpljenja 1942—1944.

Grob cirkularista Pircovega Janeza, ki je bil najboljši delavec po notranjskih tovarnah, vsaškega filozofa Rihtarčka, čebelarja Ponuda, Ipačovega Ludveta; ki so ga ustrelili pred hišo, ko je naročal domačin, kateri travnik naj pokosijo, Mlakarjevi sestri, ki sta želi pšenico, ki je tisto leto posebno bogato obrodila. Valeta Janeza, ki je rekel, kako lepo je delo v gozdu, kadar hoje seče, in še dolga vrsta vseh tistih znanih obrazov, ki so tako z veseljem delali na polju, v gozdu in tovarni in ki so v najtežjih trenutkih oskrbovali vojsko s hrano in obleko.

Poleg grobov talcev leže domači partizani in partizani iz drugih krajev. Hrabri komandanti Smeli, ki je bil v mnogih borbah, vedno v prvih vrstah, Lakne Stefan, ki se je ob vsaki ofenzivi smejal, češ, vsaka ohcet mine, pa bo tudi ta. Fajdigov Lado, ki je bil najhrabrejši mitraljezec na Notranjskem, vedno prvi, ki je nekoč tri ure sam držal 400 italijanskih fašistov in ki je bil nekoč ranjen pa je veselo živžgal in se čez nekaj dni vrnil na položaj. Padel je kot izredno hraber komandant Ljubljanske brigade nad Begunjami, ko je s pešico borceval kril umik brigade.

Poleg vse te dolge vrste borcev, ki leže na domačih pokopališčih, sem se spomnil dolge vrste padlih borcev Notranjce, ki leže po vseh hribih in grapah naše zemlje.

Med njimi je bombaš Jože, ki je rad govoril o čebelah in sadnem drevju. Ko je nekoč neki profesor govoril o visoko razviti čebelarji v Sovjetski zvezi in Nemčiji, je posegel vmes Jože in rekel: »Kaj, švabi da so mojstri v čebelarji? Naš Janša je pred 200 leti učil Nemce čebelarstva. Saj so nam hoteli Janšo ukrasti in ponemčiti, pa se jim ni posrečilo.« Ko smo ga zanesli v veliko gorsko hišo na Stajerskem, je za toplo pečko govoril samo o čebelah in sadnem drevju. »Ti, čebele naj ima mlajši brat, pa bukve naj bere, drugače bo slab čebelar. France naj ima pa sadno drevje. Tisto staro hrusko, ki se je sušila, naj poseka. Materi reci, da naj dosti sadja daje partizanom in revnim ljudem.« Zunaj je brila mrzla burja, borba je ponehala. »He, 80 panjev čebel bom imel,« je še spregovoril, »in po vsej Sloveniji bodo rasli novi čebelarji.« S klicem: »Čebele mojke! je umrl.

Ali pa harmonikaš Koren, ki je bil vedno vesel; tudi v borbi, ko smo napadali postojanke, je igral na svoj veliki meh. Ko je umiral, je rekel: »Oj ti moja ljuba harmonika, kdo bo zdaj tvoj gospodar, kdo bo v četi veselje dela? Hej, tovariši komisar, takemu jo dajte, da bo znal dobro igrati, ampak kisló se ne sme držati, vedno mora biti vesel, kakor sem bil jaz!« Izdihnil je s pesmijo: »Nabrusimo kose ...«

Pa Žagar Stane, ki je govoril samo o tovarnah, strojih in velikih kupih hlodov in krajnikov. »Ko bi vi vedeli, kako lepo je na parni žagi delati s strojem, ki ti reže deske! Hej, kako so bogati naši gozdovi, to bo še dela!« Njegove zadnje besede so bile: »Kako lepe deske reže moj stroj Francelj, očisti krcelja!«

Take in enake misli so me spreletavale, ko sem hodil s tovarišem ob grobovih talcev in hrabrih borcev. Zamislil sem se, kako so znali mirno in lahko umirati, pa bodi v veliki vročini 1942, zvezani na raznih krajih, ko so še zadnji

Danes ni več vprašanje, ali ženi priznavamo enakopravnost ali ne. Zena si je svojo enakopravnost izbojevala. To je dejstvo, ki ga ne more nihče več izbrisati. Danes gre za nadaljnji razvoj naše žene kot — državljanke. V čim večji meri bo naša žena posegla po pravicah, ki si jih je izbojevala v trdi narodno-osvobodilni borbi, čim večja bo njena udeležba v politični organizaciji in v organih oblasti, čim več novih, doslej neznanjih in zapemiranih kadrov bo zraslo, tem uspešnejši bo razvoj naše žene, žene državljanke. (Bois Kidrič.)

V nedeljo vsi na volišče za OF!

Za republiko, za ljudsko oblast!

trenutek zrli na lepi domači kraj, ki je tako vabil: še živite, kam greste, kdo bo delal na poljih, gozdovih in tovarnah, — in prav tako tiho in vdano so umirali borci v temnih gozdovih ali visokih hribih, kjer je poleg mitraljezov brila ostrá, mrzla burja. Vsem tem nepozabnim borcem, junakom domovinske vojne, smo tudi mi, njihovi bojni tovariši, prižgali svečo, ki bo večno gorela v naših srcih. Zaključili ste svojo življenjsko pot na zemlji svojih dedov, katero ste tako radi imeli!

Matevž Hlacc

Uradne ure

Mnogo se je že pisalo in govorilo o birokraciji, ki na vsakem koraku zavira naše delo, a vendar se ta nadloga še vedno na široko košati po mnogih naših uradih in ustanovah.

Mestni odbor Novo mesto ima tovrni avtomobil, ki je gotovo bolj vprežen in ima več dela kot mlinarjev osel. Podnevi in ponoči prevažaj enkrat za Mestni odbor, drugi spej za Nabavljajno za drugo itd. Vsa pota so nujna in neodložljiva. Vses čas, ki bi bil drugače določen za počitek, porabi mestni kamion za dovažanje drv mestnim prebivalcem.

Pretekli teden so na odboru sklenili, da vendarle posodijo nepogrešljivi kamion za en dan podružnici »Državnih elektrarn Slovenije« za prevoz bakrene žice iz Slovenske Bistrice, ki je bila potrebna za poškodovano električno napeljavno v mestu.

Ko se je kamion po 200 km dolgi poti ustavil pred »Tovarno za predelavo bakra« v Slovenski Bistrici ob četrta na tri popoldne, je iz posopaja stopil službojuči inženir. Usužbenec Državnih elektrarn Slovenije mu je hitel pojasnjevati namen svojega prihoda. Inženir pa je odvrnil: »Pri nas so uradne ure do dveh.« Sofer in uslužbenec še nista prišla do sapa, ko je že izginil.

Pomagalo ni nič več, samo službojuči inženir je lahko izdajal žico. Sofer in uslužbenec »Državnih elektrarn Slovenije« sta morala prenočiti v Slovenski Bistrici, tako da sta žico pripeljala v Novo mesto šele drugi dan ob šestih zvečer. Namesto pol ure, kolikor bi največ porabili za prevoz žice, je moral kamion čakati ves dan. V tem času bi lahko zvozil v Novo mesto najmanj 30 kubikov drv, za kar bo treba sedaj plačati voznikom prav gotovo čez 6000 din.

Razumljivo bi bilo, če bi uslužbenec »Tovarne za predelavo bakra« postopal po sličnih metodah med zasledbo. Danes pa tako ravnanje ni dopustno. Kako moremo tak odnos do dela opravičiti pred množicami, ki se navdušeno udeležujejo delovnih nedelj, ali pa celo pred junaki dela, ki jih je vedno več po naših tovarnah. Morda bi bilo koristno, če bi bil inženir žrtvoval vsaj nekaj minut svojega prostega časa in vprašal soferja in uslužbenca »Državnih elektrarn Slovenije«, kdaj imata ta dva uradne ure!

Stritar Jože

Zglednih nameščencev nam je treba

Znano nam je, da je bila železniška proga med postajama Zagorje—Laze v vojni najbolj porušena in da tam poi leta sploh nismo videli vlaka. Kasneje jo je okupator malo popravil ali jo vsaj skušal popraviti. Ob osvoboditvi domovine so naši delavci takoj pričeli z delom. Kar hitro je bila odprta enotirna proga. Seveda je bila vožnja počasna. Sedaj pa smo že toliko napredovali, da sta odprta že oba tira, razen med postajama Zagorje—Sava in pri poganiškem mostu. Strojvodje so po veliki večini dovolj previdni in izkušeni. Hvale vredni so delavci pod vodstvom tov. deseterja Pavla Janeza, katerega lahko prištevamo med najboljše deseterje sekcije. Delali so vseskozi marljivo. Položili so kretnice na obeh straneh poganiškega mosta, tako da je proga do mosta dvotirna, po mostu pa ne, ker most še obnavljajo. Takih nameščencev nam je treba, ne pa takih, ki se ob najbolj nujnem delu javijo, da so bolni. Tistim, ki so res vestni v svoji službi in vse hvale vredni, veljaj tudi naše javno priznanje.

L. B.

Še je čas, da kupite srečke

ZREBANJE DEZAVNE RAZREDNE LOTERJE PRI GLAVNI KOLEKTURI
BO ŽE JUTRI
10. NOVEMBRA. ANDREJ ZAJEC, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 14. Tel. 3486.

Dnevne vesti

KOLENDAR

Petek, 9. novembra: Božidar, Teodor.

Dežurne lekarne

Danes: Lekarna dr. Kmet, Ciril Metodova 43; lekarna Ustar, Se-lenburgova ulica 7.

★

OTVORITEV FOTOREPORTAŽNE

RAZSTAVE SLOVENIJA PO

OSVOBODITVI BO DANES OB 11.

URI DOPOLNE V JAKOPIČEVEM

PAVLJONU. RAZSTAVA BO OD

PETA VSAK DAN OD 8. URE

ZJUTRAJ DO 8. URE ZVEČER.

Razstava prikazuje v izbranih

slah najmanjše dogodke iz naše

življenja po osvoboditvi, uspehe

naše obnove v industriji, kmetstvu

in ostalih panogah našega gospodar-

stva. Posebno bo prikazano življenje

naše vojske in Primorske. Vsakdo raj

si ogleda to razstavo.

★

DOPUSTNOST FOTOGRAFI-

RANJA

Ker se mnoge primerj nedopust-

nega fotografiranja, in da se pre-

biteljstvo izogne posledicam takh

dejanj, (zapišni fotokamere itd.),

se opozarja javnost na nastopno:

Fotografiranje vojaških objektov

in dogodkov kakršne koli vrste (vo-

jaških stavb, utrdb na terenu, ob-

mejnih naprav, vojaških vežb in

drugh nastopov vojske itd.) ter

fotografiranje ob državni meji vo-

boče je brezizjemno prepovedano. Za

tako fotografiranje se tudi ne izda-

jajo izjemna dovoljenja.

Brez posebnega dovoljenja pa je

prepovedano tudi fotografiranje ob-

jektov in službenih prireditev civil-

ne državne uprave (objektov že-

lezniške uprave in drugih državnih

uprav, mostov, industrijskih zgradb

in prav, dela dogodkov in sploh

vsega, kar je v neposredni zvezi z

materijalom in osebjem državne

uprave). Dovoljenje za tako foto-

grafiranje izdaja osebam, ki izka-

žejo upravičen interes, ministrstvo

za notranje zadeve. Kolikovana pr-

inja naj se vloži pri okrajnem na-

rodnem odboru, ki jo bo s svojim

predlogom poslal po službeni poti

ministrstvu.

★

VZPOSTAVITEV AVTOBUSNE

PROGE

Brezice—Biseljsko—Sv. Peter pod

Sv. gorami in Brezice—Pišce.

Dne 10. novembra 1945 bo vzpo-

stavljena avtobusna proga Brezice—

Biseljsko—Sv. Peter pod Sv. go-

rami in Brezice—Pišce.

Do Biseljskega in do Sv. Petra

pod Sv. gorami bo vozil avtobus po

službenem voznem redu:

15.30 odhod Brezice 8.40 prihod.

16.20 odhod Biseljsko 7.50 prihod.

17.10 prihod Sv. Peter pod Sv. go-

rami 7.00 odhod.

Iz Brezice na Pišce bo vozil avto-

bus takole:

12.40 odhod Brezice 14.55 prihod.

13.15 odhod Biseljsko 14.24 prihod.

13.35 prihod Pišce 14.00 odhod.

Avtobus na Pišce in na Biseljsko

bo odhajal izpred pošte v Brezicah.

UPRAVA NARODNE IMOVINE

odloda v najem:

a) hotel Suler v Slovenjgradcu;

b) hotel Gol v Slovenjgradcu;

c) klobučarsko delavnico Šuster v

Slovenjgradcu;

d) sedlarsko delavnico Haberman

v Slovenjgradcu;

e) krojaško delavnico Virbnik v

Šostanju.

Podrobnostja pojasnila se dobe pr

Okrajnem NO, referent KUNJ, v Šo-

stanju.

Narodni gledališče

Drama

9. novembra petek ob 15. uri: Zu-

pan: Rojstvo v nevihti. Pred-

stava za ljudstvo v okviru vo-

lilne kampanje. Znižane cene od

10 din navzdol. Ob 20. uri: Zu-

pan: Rojstvo v nevihti. Pred-

stava za ljudstvo v okviru vo-

lilne kampanje. Znižane cene od

10 din navzdol.

10. novembra sobota ob 15. uri: Zu-

pan: Rojstvo v nevihti. Predsta-

va za ljudstvo v okviru volilne

kampanje. Znižane cene od 10

din navzdol. Ob 20. uri: Zupan

Rojstvo v nevihti. Ljudska

predstava v okviru volilne kam-

panje. Sindikalna gled. sobota

S. B.

11. novembra nedelja ob 15. uri:

Molière-Vidmar: Sola za žene.

Izven. ob 20. uri: Cankar: Za

narodov blagor. Laven.

Opera

9. novembra petek: generalna

10. novembra sobota ob 20. uri: B.

Smetana: Prodana nevesta. Sin-

dikalna gledališka sobota S. A.

11. novembra nedelja ob 20. uri:

Dvorac. Rusalka. Premiera Red

Premierski.

Vstopnice za predstave Zupanove

drame »Rojstvo v nevihti« so v pro-

daji pri Zvezi sindikatov in Grafiki,

pri Odboru AFŽ in pri Odboru Z.N.S.

Danes v petek 9. t. m., in jutri

v soboto, 10. t. m., bo uprizorila

Drama po dve predstavi na dan v

okviru volilne agitacije. Dramatska

reportaža Vitomila Zupara »Rojstvo

v nevihti«, ki je bila napisana v par-

tizantini in jo je začelo študirati SNG

na osvobodjenem ozemlju, bo končno

doživela svoj krst. Delo je inscenir-

an in postavljen na oder Bojan Stup-

ica. Igra pa večji del dramskega

ansambla. Razprodajo vstopnic so

prevzen: Zveza sindikatov (poslojpe

Grafiki, I. nadstropje, v Masaryko-

vi ulici). AFŽ in Z.N.S. Cene so zni-

žane od 10 din navzdol. Predstave

bodo ob 15. in ob 20. uri.

Kinematografi

Kino Union Sovjetski film »ALEK-

SANDER PARHOMENKO«, tednik

Ob 17., 19. in 21. uri.

Kino Sloga: Jugoslovanski doku-

mentarni film »KORAKI v SVO-

BOD«, tednik. Predstave nepre-

kinjeno od 14. do 23. ure.

Kino Matica: Francoski film »JU-

NAKI JUTRISNJEGA DNE«, tednik.

Ob 16., 19. in 21. uri.

Kino Moste: Ameriški film »POD

ZASTAVO SVOBODE«, tednik.

Ob 18. in 20. uri.

★

Odsek za književnost pri minist-

stvu za prosveto sklicuje v torek

13. novembra t. l. ob 4. uri popoldne

in posvetovalnici ministrstva za pro-

sveto sestane vseh založnikov in

zastopnikov vseh društev, organizacij

in ustanov, ki izdajajo ali name-

ravajo izdajati kak časopis revijal-

nega značaja. Namen sestanka je

koordinacija dela v revijalnem tisku.

Krajni odbor zveze bančnih, za-

varovalnih in trg. nameščencev v

Ljubljani sklicuje za bančno-zavaro-

valno stroko množično volilno zbor-

ovanje za petek 9. t. m. ob 16. uri

v dvorani Delavske zbornice. Vabi-

mo članstvo vseh bančnih in zavaroval-

niških podjetij zveze k polnošte-

vilni in točni udeležbi. — KOZ.

RADIO LJUBLJANA

priredi v PETEK 9. novembra

ob 20.30 v veliki sinarmonični

dvorani

KONCERT

komornega zbora Radia Ljubljana

Na sporedu: Ravnik Pavčič, Ada-

mič, Grečmanov Sadovnik, Ma-

nnojvič Danon in drugi.

Dirigent: Ciril Cvetko

Predprodaja vstopnic je v trafik:

Sever v Selenburgovi ulici.

—

Pri izdajanju članskih izkaznic

Radia Ljubljana so se morali zaradi

slabe čistosti prijavitelj zgolje po-

moti, da so nekatera imena napisana

napačno ali tudi s pom-

nimi podatki. Te pomote se tudi pri

najbolj vestnem delu nisoogle pre-

prečiti in zato prosimo vse član-

e, da nam te pomote oprostite in

nam sporoče napako, nakar bomo

takoj izstavili novo in pravilno iz-

kaznico. Prosimo pa, da so vse te

nove prijavitelje v resnici čistilje, ker

bi se sicer mogla zgoditi nova po-

moti.

Geografsko društvo v Ljubljani

sklicuje izredni občni zbor za torek,

20. novembra, ob 18. uri v prostorih

Geografskega inštituta na univerzi.

Na dnevnem redu je razgovor o na-

daljšem društvenem delu. 1058-n

Koncert komornega zbora Radia

Ljubljana bo v petek, 9. novembra

ob 20.30 v veliki sinarmonični dvo-

rani. Dirigiral bo Ciril Cvetko. S

tem popravljamo prejšnje objave.

Dr. France Debevec: Splošna in

diferencialna diagnostika začne je-

tike, zlasti pljučne (520 strani, 205

sluk; na umetniškem papirju) se se-

edaj dobiva v Ljudski knjigarni,

Pred škofijo 5. Cena 500 din. 957-n

Krstna predstava slovenskega odr-

skega dela iz narodno-osvobodilne

borbe v okviru volilne agitacije. Vi-

tomila Zupana dramska reportaža

»Rojstvo v nevihti«, ki je že izšla

v tisku kot 3. zvezek Novega ljud-

skega odra, bo zdaj prvi uprizorje-

na tudi na odru, kateremu je pred-

vsem namenjena. Delo so pripravila-

li že na osvobodjenem ozemlju za

časa fašistične okupacije, zmaga za-

veznikov in zlom Nemčije pa sta pre-

hitela izvedbo. V okviru volilne agi-

tacije bo uprizorila Drama v petek,

9. t. m. in v soboto 10. t. m. po dve

predstavi, in sicer ob 15. in ob 20.

uri. Predstave so namenjene na po-

puh in zahtevno dramskega ansam-

bla širokim množicam, cene so zni-

žane od 10 din navzdol. Delo režira

Bojan Stupica, prav tako je tudi

